

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра управління та економіки фармації, медичного і фармацевтичного
правознавства

ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ АПТЕЧНИХ ТА ПАРФУМЕРНО-КОСМЕТИЧНИХ ЗАКЛАДІВ

МОДУЛЬ 1

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК

для практичних занять студентів 4 курсу фармацевтичних
факультетів спеціальності «ТПКЗ»

Запоріжжя
2017

УДК 615.12(075.8)
О-75

*Затверджено на засіданні Центральної методичної Ради ЗДМУ
та рекомендовано для використання в освітньому процесі
(протокол № 2 від 30 листопада 2017 р.)*

Укладачі:

О. В. Литвиненко, Н. І. Сінча, Н. Я. Дондик, В. О. Демченко

Рецензенти:

А. Г. Каплаушенко - д. фарм. н., доц.

В. М. Одинцова - к. фарм. н., доц.

За редакцією д. фарм. н., проф. **Книша Є. Г.**

О-75   **Організація роботи аптечних та парфумерно-косметичних закладів.** Модуль 1 : навч.-метод. посіб. для практ. занять студентів 4 курсу фармац. ф-тів спеціальності «ТПКЗ» / уклад. : О. В. Литвиненко, Н. І. Сінча, Н. Я. Дондик, В. О. Демченко ; за ред. Є. Г. Книша. – Запоріжжя : ЗДМУ, 2017. - 163 с.

Посібник складено відповідно до програми з організації та економіки фармації для проведення занять із студентами вищих навчальних закладів за спеціальністю 7.12020104 «ТПКЗ», напрям 1202 «Фармація»

План занять і рейтинг модуля І

№ п.п.	Бали	Тема заняття
		Змістовий модуль 1 Державна політика та регулювання в сфері лікарського забезпечення населення та надання парфумерно-косметичних послуг
1	5	Введення в дисципліну. Законодавчо – нормативна база, що регламентує обіг лікарських та парфумерно-косметичних засобів в Україні.
2	5	Основні принципи організації фармацевтичного забезпечення населення. Національна лікарська (фармацевтична) політика. Система надання парфумерно-косметичних послуг населенню.
3 - 4	10	Організація роботи аптек як закладів охорони здоров'я відповідно до вимог Належної аптечної практики (GPP).
5	5	Організація санітарного режиму та фармацевтичного порядку в аптеці.
6	5	Організація роботи косметичного кабінету, салону, центру, клініки.
7	5	Організаційні принципи фармацевтичного забезпечення населення в умовах медичного страхування.
		Змістовий модуль 2 Організація системи постачання аптек (фармацевтичних фірм)
8	5	Організація діяльності роботи оптової фармацевтичної фірми, аптечного складу. Організація постачання аптечних та парфумерно-косметичних закладів.
9	5	Організація роботи аптеки з товарними запасами.
10	20	Контроль засвоєння змістових модулів 1, 2.
		Змістовий модуль 3 Організація відпуску ліків промислового виробництва та індивідуального виготовлення з аптек та їх структурних підрозділів

11	5	Організація роботи аптеки з прийому рецептів. Правила виписування і прийому рецептів на лікарські та парфумерно-косметичні засоби.
12	5	Таксування різних прописів на лікарські та парфумерно-косметичні форми, визначення тарифів за їх виготовлення в аптеках.
13	5	Порядок відпуску ліків з аптек.
14	5	Організація безрецептурного відпуску у вітчизняній і зарубіжній фармацевтичній практиці.
		Змістовий модуль 4 Регулювання обігу та контроль якості лікарських та парфумерно-косметичних засобів.
15	5	Організація предметно - кількісного обліку в аптеках.
16	5	Порядок обігу наркотичних лікарських засобів, психотропних речовин і прекурсорів.
17	5	Організація державної системи забезпечення контролю якості лікарських та парфумерно-косметичних засобів.
18	5	Організація внутрішньоаптечного контролю якості ліків
19	15	Контроль засвоєння змістових модулів 3, 4.
20	80	Підсумковий тестовий контроль засвоєння модуля I «Організація роботи аптечних та парфумерно-косметичних засобів».
		Всього 200 балів

Критерії оцінювання успішності студентів

	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів
Оцінювання поточної успішності та контролю засвоєних змістових модулів	60	110
Індивідуальна СРС: підготовка огляду наукової літератури за поданими темами	0	10
Всього балів		«3» 110,00-139,99 «4» 140,00-169,99 «5» 170,00-200,00
Підсумковий контроль засвоєння модулю I	50	80
Всього балів по модулях	110	200

Примітка:

Студент допускається до підсумкового контролю засвоєння модуля 1 при виконанні всіх вимог навчальної програми і за умови, що за поточне оцінювання і за контроль засвоєння обох змістових модулів він набрав не менше 60 балів. Модуль зараховується студенту, якщо при підсумковому модульному контролі він набрав не менше 50 балів.

**ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.
ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА ТА РЕГУЛЮВАННЯ В СФЕРІ ЛІКАРСЬКОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАСЕЛЕННЯ ТА НАДАННЯ ПАРФУМЕРНО-
КОСМЕТИЧНИХ ПОСЛУГ**

ЗАНЯТТЯ 1

**ТЕМА: ВВЕДЕННЯ В ДИСЦИПЛІНУ. ЗАКОНОДАВЧО – НОРМАТИВНА
БАЗА, ЩО РЕГЛАМЕНТУЄ ОБІГ ЛІКАРСЬКИХ ТА ПАРФУМЕРНО-
КОСМЕТИЧНИХ ЗАСОБІВ В УКРАЇНІ.**

ЗАНЯТТЯ 2

ТЕМА: ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ОРГАНІЗАЦІЇ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАСЕЛЕННЯ. НАЦІОНАЛЬНА ЛІКАРСЬКА (ФАРМАЦЕВТИЧНА) ПОЛІТИКА. СИСТЕМА НАДАННЯ ПАРФУМЕРНО-КОСМЕТИЧНИХ ПОСЛУГ НАСЕЛЕННЮ.

Мета заняття: вивчити принципи організації фармацевтичного забезпечення населення у відповідності з вимогами міжнародних та національних стандартів.

Студент повинен знати: основні принципи і завдання забезпечення населення лікарськими засобами в Україні та за кордоном.

Контрольні питання:

1. Система лікарського забезпечення населення України на сучасному етапі відповідно до вимог міжнародних і національних стандартів.
2. Законодавчі акти, що регламентують в Україні фармацевтичну діяльність.
3. Суб'єкти та принципи державного регулювання.
4. Міжнародні стандарти, що регулюють фармацевтичну діяльність (GLP,GCP,GMP,CDP,GPP). Належна аптечна практика (GPP) – поняття, мета, складові елементи.
5. Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ), Міжнародна фармацевтична федерація (МФФ), Всесвітня торгова організація (ВТО) як органи, що регулюють фармацевтичну діяльність в умовах глобалізації економіки.
6. Основні принципи формування Національної лікарської (фармацевтичної) політики (НЛ(Ф) П).
7. Організаційна структура фармацевтичної галузі в Україні та основні принципи державного регулювання їх діяльності.

Основні терміни і поняття: фармацевтична діяльність; фармацевтична галузь; фармацевтична допомога; фармацевтична послуга; ВООЗ; МФФ; СОТ; Належна аптечна практика; Міністерство охорони здоров'я; Національна лікарська (фармацевтична) політика; Державна служба України з лікарських засобів та контролю за наркотиками; ДП «Державний експертний центр МОЗ України»; ДП «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів»; основні лікарські засоби (ОЛЗ); Національний перелік ОЛЗ.

Питання для самоконтролю знань:

1. Сформулюйте завдання фармацевтичного забезпечення населення на макро- та мікроекономічному рівні.
2. Назвіть і охарактеризуйте міжнародні стандарти, що регулюють фармацевтичну діяльність. В чому сутність стандарту GPP?
3. Наведіть основні принципи формування Національної лікарської (фармацевтичної) політики.
4. Охарактеризуйте роль ВООЗ, МФФ, СОТ у процесі гармонізації національного законодавства, яке регулює фармацевтичну діяльність у різних країнах.
5. Охарактеризуйте законодавчо – нормативну базу, яка регулює фармацевтичну діяльність в Україні.
6. Проаналізуйте організаційну структуру фармацевтичної галузі. Визначте рівні управління.
7. Поясніть сутність поняття «основні лікарські засоби». Вкажіть, за яким категоріям нормується Національний перелік ОЛЗ?
8. Які особливості понять «належна лабораторна практика» та «належна клінічна практика»?
9. Які особливості понять «належна виробнича практика»?
10. Які особливості понять «належна практика дистрибуції» та «належна аптечна практика»

Завдання для практичної роботи:

Завдання 1. Представити у вигляді схеми (схема 1) взаємозв'язок суб'єктів системи лікарського забезпечення. При цьому використовувати перелік таких елементів:

1. Організації - споживачі (лікувально-профілактичні установи)
2. Фірми – виробники лікарських засобів
3. Роздрібні посередники (аптеки та їх відокремлені структурні підрозділи)
4. Оптові посередники (аптечні склади фармацевтичних фірм)

Завдання 2. Представити у вигляді таблиці (таблиця 1) завдання і основні елементи міжнародних стандартів фармацевтичної діяльності:

- належної лабораторної практики
- належної клінічної практики
- належної виробничої практики
- належної практики дистрибуції

Задание 3. Представити у вигляді таблиці (таблиця 2) мета діяльності, завдання і функції основних організаційних структур, що здійснюють державне регулювання у сфері лікарського забезпечення населення України:

- Державної служби України з лікарських засобів та контролю за наркотиками;
- ДП «Державний експертний центр МОЗ України»;
- ДП «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів»;

Схема 1

Взаємозв'язок суб'єктів системи лікарського забезпечення

Таблиця 1

Завдання та основні елементи

Міжнародних стандартів фармацевтичної діяльності

№ п/п	Найменування	Задачі	Основні елементи
1.	Належна аптечна практика		
2.	Належна практика зберігання ліків		
3.	Належна виробнича практика		
4.	Належна практика дистрибуції		

Таблиця 2

Основні організаційні структури, що здійснюють державне регулювання у сфері лікарського забезпечення населення України

№ п/п	Найменування	Ціль діяльності	Завдання	Функції
1.	Державна служба України з лікарських засобів та контролю за наркотиками			
2.	ДП «Державний експертний центр МОЗ України»			
3.	ДП «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів»			

Після виконання практичного завдання студент повинен отримати практичні навички та вміння щодо:

-застосування принципів належної аптечної практики;

-застосування принципів державного управління у сфері обігу лікарських засобів (ліцензування, реєстрація, сертифікація лікарських засобів)

ЗАНЯТТЯ 3 - 4

ТЕМА: ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ АПТЕК ЯК ЗАКЛАДІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ВІДПОВІДНО ДО ВИМОГ НАЛЕЖНОЇ АПТЕЧНОЇ ПРАКТИКИ (GPP). РОЗДРІБНА РЕАЛІЗАЦІЯ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ

Мета заняття: вивчити завдання та функції аптек, їх організаційну структуру, класифікацію за різними критеріями, порядок відкриття аптеки, ліцензування діяльності з роздрібною реалізацією лікарських засобів.

Студент повинен знати: основні принципи організації роботи аптеки та її структурних підрозділів.

Контрольні питання:

1. Основні принципи розвитку і розміщення аптечної мережі.
2. Номенклатура аптечних закладів та їх характеристика.
3. Порядок відкриття аптек та їх структурних підрозділів.
4. Умови здійснення роздрібною реалізацією лікарських засобів.
5. Завдання, функції та класифікація аптек (фарм. фірм).
6. Організаційна структура аптеки, як торгово-виробничої організації (підприємства)
7. Штат співробітників. Види матеріальної відповідальності працівників аптеки і порядок оформлення договорів.

Основні терміни і поняття:

Аптека, виробнича аптека, аптека відкритого типу, гомеопатична аптека, аптека готових лік.форм, аптека дитячих лік. форм, аптека закритого типу, аптека змішаного типу, аптека лікарських рослин, лікарняна аптека, аптека міжлікарняна, спеціалізована аптека, аптека навчально-виробнича, аптека матері і дитини, аптечна мережа, аптечний пункт, аптечний заклад, відділ аптеки, відділ безрецептурного відпуску, відділ готовий лікарських форм, відділ запасів, завідувач аптекою, завідувач аптечного пункту, ліцензування, ліцензійні умови, ліцензіат, матеріальна відповідальність, договір, класифікація аптек, провізор, провізор-аналітик, роздрібна реалізація (торгівля) лікарськими засобами, фармацевт.

Завдання для практичної роботи:

Завдання 1. Представити у вигляді схеми організаційну структуру аптеки №___, яка має 3 аптечні пункти і такі два відділи: відділ рецептурно-виробничий із запасами та відділ готових лікарських форм з безрецептурними відпуском (додаток 1).

Завдання 2. Ознайомитися з договором про матеріальну відповідальність і заповнити його (додаток 2). Звернути увагу на права та обов'язки сторін, порядок відшкодування збитків.

Завдання 3. Провести класифікацію приміщень аптеки № ____, яка займається виробництвом та роздрібною реалізацією ліків (Таблиця 1)

Таблиця 1

Тип приміщень	Перелік приміщень

Для виконання завдання необхідно скористатися Наказом МОЗ України від 17.10.2010 № 812 «Про затвердження Правил виробництва (виготовлення) лікарських засобів та контролю якості ліків»

Завдання 4. В аптеці №___, в якій немає поділу на відділи, працюють такі працівники: завідувач аптекою, бухгалтер, водій, прибиральниця, провізори, фасувальник, санітарка-мийниця. Для кожного з працівників аптеки вказати ставлення до матеріальної відповідальності (Таблиця 2)

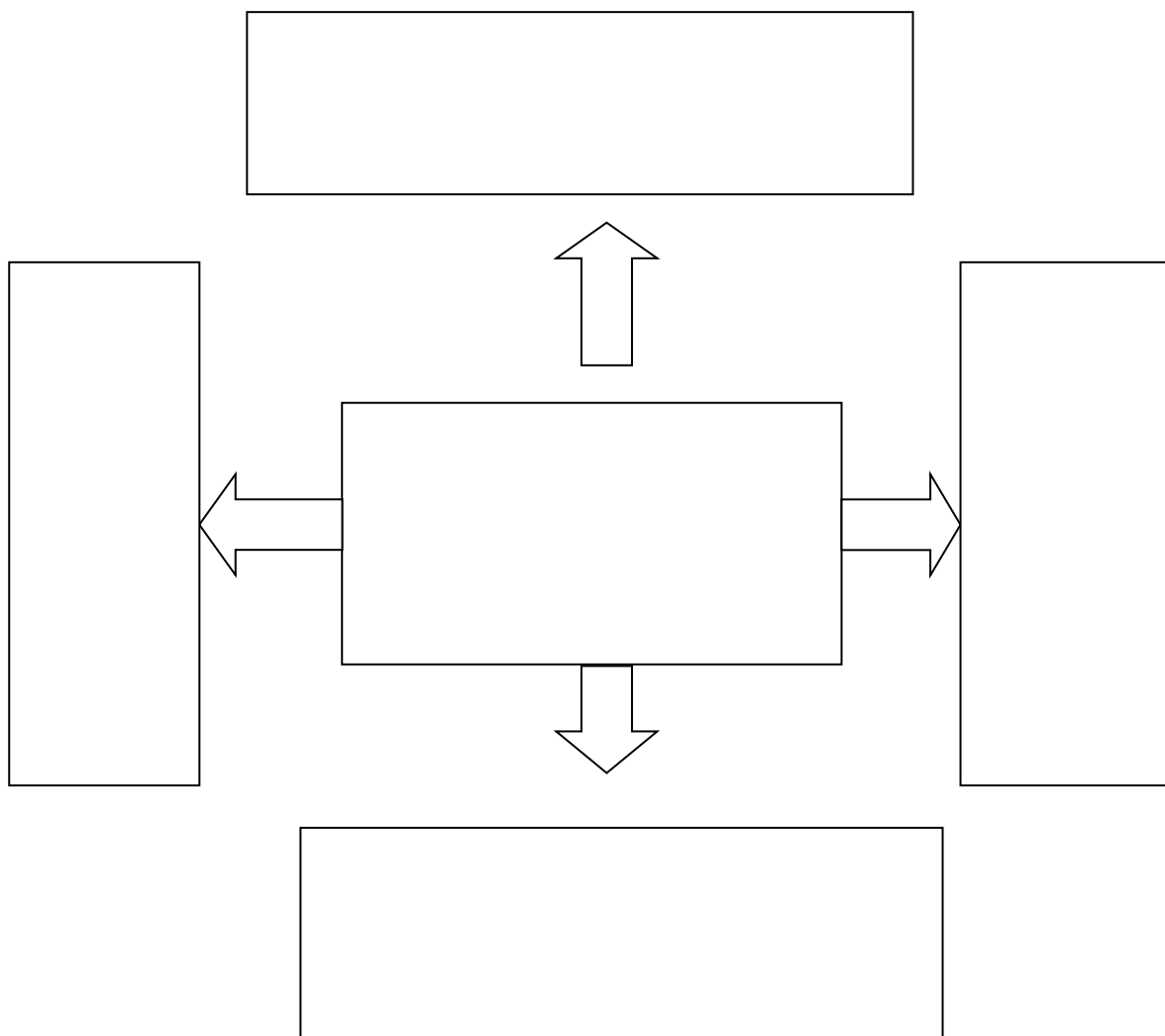
Таблиця 2

Відношення працівників аптеки до матеріальної відповідальності

№ з/п	Найменування посади	Відношення до матеріальної відповідальності (так/ні)

Завдання 5. Схематично представити основні елементи фармацевтичної (аптечної) практики, які повинні регулюватися національними стандартами фармацевтичної діяльності (Схема 1)

Схема 1

Виконання завдання 1

Виконання завдання 2

**ДОГОВІР
ПРО КОЛЕКТИВНУ (БРИГАДНУ) МАТЕРІАЛЬНУ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ
АПТЕЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ**

З метою забезпечення схоронності матеріальних цінностей та згідно з наказом №__ від_____

(найменування підприємства, організації)

в особі керівника підприємства, установи, організації

(П.І.Б.)

що іменується в подальшому «власник», з однієї сторони, і членів колективу (бригади) _____

(найменування відділу, цеху, ділянки, аптеки, магазину, кіоску, складу, бази, фабрики)

іменованих надалі «колектив (бригада)», в особі керівника колективу (бригади) _____

(П.І.Б., займана посада)

уклали даний договір в тому, що колектив приймає на себе колективну матеріальну відповідальність за забезпечення збереження майна та інших

(найменування виду робіт)

а власник зобов'язується створити колективу умови, необхідні для належного виконання прийнятих зобов'язань за договором.

І. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Необхідність організації роботи з колективною (бригадною) матеріальною відповідальністю визначається керівником підприємства, установи за погодженням з місцевим комітетом профспілки (профорганізатором).

2. Рішення власника про встановлення колективної матеріальної відповідальності, погодженої з фабричним (місцевим комітетом профспілки (профорганізатором)), оформляється наказом (розпорядженням) керівника підприємства, установи, організації та оголошується колективу на загальних зборах.

3. У випадку відмови працівника від укладення договору про колективну матеріальну відповідальність керівник установи, підприємства, організації може запропонувати працівнику іншу роботу, яка відповідає його кваліфікації. При відсутності такої роботи або відмови працівника від запропонованої йому роботи він може бути звільнений у порядку, встановленому чинним законодавством.

4. Комплектування заново створюваного колективу (бригади) здійснюється на основі принципу добровільності. При включенні до складу колективу нових працівників приймається до уваги думка колективу (бригади).

5. Керівництво колективом (бригадою) покладається на керівника колективу (бригади). Керівник колективу призначається наказом (розпорядженням) керівника установи, підприємства, організації. При цьому приймається до уваги думка колективу (бригади). При тимчасовій відсутності керівника колективу (бригади) його обов'язки покладаються на іншого члена бригади.

6. При зміні керівника колективу або звільненні зі складу колективу понад 50% працівників від його початкового складу договір має бути переоформлено.

7. Договір не переоформлюється при звільненні зі складу колективу окремих працівників або прийнятті до колективу нових працівників. У цих випадках навпроти підпису вибулого члена колективу вказується дата його звільнення, а новоприйнятий працівник підписує договір і вказує дату вступу до колективу.

ІІ. ПРАВА І ОBOB'ЯЗКИ ЧЛЕНІВ КОЛЕКТИВУ ТА ВЛАСНИКА

1. Члени колективу (бригади) мають право:

1.1. Брати участь у прийманні цінностей і здійснювати взаємний контроль за роботою по збереженню, обробці, продажу (відпуску), перевезенню або застосуванню в процесі виробництва матеріальних цінностей;

- 1.2. Брати участь в інвентаризації цінностей, переданих колективу (бригаді);
  - 1.3. Знайомиться із звітами про рух та рештки переданих колективу (бригаді) цінностей;
  - 1.4. У необхідних випадках вимагати від власника проведення інвентаризації переданих цінностей, про відвід членів колективу (бригади), у тому числі керівника колективу (бригади), які, на їх думку, не можуть забезпечити їх зберігання.
2. Члени колективу (бригади) зобов'язані:
    - 2.1. Дбайливо ставитися до цінностей і вживати заходів по запобіганню збитку;
    - 2.2. Своєчасно доводити до відома власника про всі обставини, що загрожують забезпеченню збереження цінностей.
  3. Власник зобов'язаний:
    - 3.1. Створити колективу (бригаді) умови, необхідні для забезпечення повного збереження цінностей;
    - 3.2. Своєчасно вживати заходів до виявлення і усунення причин, які перешкоджають забезпеченню колективом збереження цінностей, виявляти конкретних осіб, винних у заподіяній збитку і притягати їх до встановленої законодавством відповідальності;
    - 3.3. Знайомити колектив з чинним законодавством стосовно матеріальної відповідальності робітників та службовців за збиток, заподіяний установі, підприємству, організації, а також з чинними інструкціями і правилами прийому, зберігання, обробки, продажу (відпуску), перевезення або застосування у процесі виробництва цінностей та їх обліку;
    - 3.4. Забезпечити колективу (бригаді) умови, необхідні для своєчасного обліку та звітності про рух і залишки переданих йому цінностей;
    - 3.5. Розглядати разом з комітетом профспілки (профорганизатором) питання про обґрунтованість вимог членів колективу (бригади) щодо проведення інвентаризації цінностей;
    - 3.6. Розглядати разом з комітетом профспілки відведення та, у разі обґрунтованості відводу, робити кроки до виведення його зі складу колективу (бригади) та вирішувати питання про подальшу роботу відповідно до чинного законодавства;
    - 3.7. Розглядати повідомлення членів колективу про обставини, що загрожують збереженню цінностей, і вживати заходів щодо усунення цих обставин.

III. ПОРЯДОК ВЕДЕННЯ ОБЛІКУ І ЗВІТНОСТІ

1. Прийом цінностей, ведення обліку та надання звітності про рух цінностей здійснюється у встановленому порядку керівником колективу (бригадиром).
2. Планові інвентаризації цінностей, переданих колективу (бригаді), проводяться у строки, встановлені діючими правилами. Позапланові інвентаризації проводяться при зміні керівника, при вибутті з колективу

понад 50% його членів, на вимогу одного з членів колективу, а також за рішенням власника.

3. Звіти про рух і залишки цінностей підписуються керівником колективу (бригадиром) та в порядку черговості одним із членів колективу (бригади). Зміст звіту оголошується всім членам колективу.

IV. ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ

1. Підставою для притягнення членів колективу (бригади) до матеріальної відповідальності є матеріальні збитки, завдані нестачею, підтвердженої інвентаризаційною відомістю.
2. Залучення колективу до матеріальної відповідальності проводиться власником після ретельної перевірки причин утворення шкоди, з урахуванням письмових пояснень, наданих членами колективу, а в необхідних випадках також висновки фахівців.
3. Члени колективу звільняються від відшкодування збитків:
  - Якщо буде встановлено, що збитки завдано не з їхньої причини;
  - Якщо будуть встановлені конкретні винуватці завданих збитків із числа колективу (бригади).

Після виконання практичного завдання студент повинен отримати практичні навички та вміння щодо:

1. Визначення раціональної організаційної структури аптеки (фармацевтичної фірми).
2. Оформлення документації на відкриття аптеки і ліцензуванню її діяльності.
3. Раціонального оснащення та обладнання аптек (фармацевтичних фірм)
4. Заповнення договорів про індивідуальну (колективну) матеріальну відповідальність аптекних працівників

ЗАНЯТТЯ 5
ТЕМА: ОРГАНІЗАЦІЯ САНІТАРНОГО
РЕЖИМУ В АПТЕЧНИХ ТА ПАРФУМЕРНО-КОСМЕТИЧНИХ
ЗАКЛАДАХ

Мета заняття: вивчити основні принципи дотримання санітарно-гігієнічного режиму в аптеці.

Студент повинен знати основні вимоги, що пред'являються до санітарно - протиепідемічного режиму та особистої гігієни працівників суб'єктів господарювання, які здійснюють виготовлення лікарських та парфумерно-косметичних засобів в умовах аптеки, оптову, роздрібну торгівлю лікарськими засобами.

Контрольні питання:

1. Основні положення нормативних документів по санітарно - протиепідемічному режиму аптечних закладів.
2. Загальні вимоги до приміщень аптечних закладів.
3. Загальні санітарно - гігієнічні вимоги до догляду за обладнанням аптечних установ.
4. Вимоги до особистої гігієни персоналу аптечних закладів, які не здійснюють виготовлення лікарських та парфумерно-косметичних засобів.
5. Вимоги до приміщень, обладнання аптечних закладів та санітарно - гігієнічні вимоги при виготовленні лікарських та парфумерно-косметичних засобів в умовах аптеки.
6. Вимоги до особистої гігієни персоналу аптечних закладів, який здійснює виготовлення лікарських та парфумерно-косметичних засобів.
7. Санітарно - гігієнічні вимоги при виготовленні нестерильних лікарських форм.
8. Контроль за дотриманням санітарно - протиепідемічного режиму в аптечних закладах.

Основні терміни і поняття: аптечний заклад, виготовлення лікарських та парфумерно-косметичних засобів, виготовлення лікарських засобів в умовах

аптеки, реалізація, роздрібна торгівля лікарськими засобами, санітарно-гігієнічні вимоги

Питання для самоконтролю знань:

1. Спеціальні та додаткові вимоги до виготовлення лікарських та парфумерно-косметичних засобів, згідно діючого законодавства.
2. Загальні положення Інструкції по санітарно - протиепідемічному режиму аптечних закладів.
3. Загальні вимоги до приміщень та обладнання аптечних установ.
4. Загальні санітарно - гігієнічні вимоги до прибирання приміщень, догляд за обладнанням аптечних закладів.
5. Вимоги до особистої гігієни персоналу аптечних закладів, які не здійснюють виготовлення лікарських та парфумерно-косметичних засобів.
6. Вимоги до приміщень, обладнання аптечних закладів та санітарно - гігієнічні вимоги при виготовленні лікарських та парфумерно-косметичних засобів в умовах аптеки.
7. Вимоги до особистої гігієни персоналу аптечних закладів, які здійснюють виготовлення лікарських засобів.
8. Санітарно - гігієнічні вимоги при виготовленні нестерильних лікарських форм.
9. Порядок контролю за дотриманням санітарно - протиепідемічного режиму в аптечних установах.

Завдання для практичної роботи:

Завдання 1.

Вказати послідовність операцій і основні миючі засоби, які використовуються при ручному митті і обробці аптечного посуду, що надійшов в аптеку від постачальника (Таблиця 1).

а) за токсикологічними групами (Таблиця 3);

б) відповідно до фармакотерапевтичних груп (Таблиця 4);

в) відповідно до встановлених термінів придатності (Таблиця 5);

Таблиця 3

Зберігання лікарських засобів за токсикологічними групами.

№	Назва ЛЗ, форма випуску, доза	Токсикологічна група	Місце зберігання в аптеці
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			
8.			
9.			
10.			

**Зберігання лікарських засобів за фармакологічними групами (АТС-
класифікаційна система).**

№ п. п.	Назва ЛЗ, форма випуску, доза.	Код препарату	Перший рівень АТС класифікаційної системи	Другий рівень АТС-системи	Третій рівень АТС-системи	Четвертий рівень АТС-системи	П'ятий рівень АТС-системи
1.							
2.							
3.							
4.							
5.							
6.							
7.							
8.							
9.							
10							

Встановлені і залишкові терміни придатності для лікарських засобів

№	Назва ЛЗ, форма випуску, доза.	Заводська серія	Термін придатності з АНД
1.	Ампіокс, табл. N 10		
2.	Бронхолітин, сироп		
3.	Кодтерпін, табл. N 10		
4.	Панадол, свічі		
5.	АТФ – ЛОНГ, табл		
6.	Наріне, капс.		
7.	Диклак – гель, туб.		
8.	Плоди шипшини, уп.		
9.	Р – н калію йодиду 3%, гл.каплі		
10.	Фармацитрон, уп.		

Після виконання практичної роботи студент повинен отримати практичні навички та вміння по:

- дотримання загальорганізаційних вимог санітарного режиму в аптечних закладах;
- дотримання спеціальних вимог санітарного режиму в аптечних закладах;
- застосування принципів стерилізації окремих об'єктів;
- хімічним методом контролю температурних режимів роботи стерилізаторів;
- рецептурі хімічних тестів для контролю температурних режимів роботи парових стерилізаторів, перелік хімічних тестів для контролю температурних режимів роботи аптечного обладнання і приладів;
- обробці і контролю якості обробки аптечного посуду та пробок.

ЗАНЯТТЯ 6

ТЕМА: ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ КОСМЕТИЧНИЙ КАБІНЕТ, САЛОНУ, ЦЕНТРУ, КЛІНІКИ.

Мета заняття: вивчити організацію роботи косметичного кабінету, салону, центру, клініки.

Студент повинен знати: систему надання парфюмерно-косметичних послуг населенню, організацію роботи парфюмерно-косметичного кабінету, салону, центру, клініки.

Контрольні питання:

1. Сучасна класифікація косметичних послуг, порядок їх надання населенню.
2. Законодавчі акти, що регламентують діяльність парфюмерно-косметичних закладів.
3. Порядок створення косметичного кабінету, салону, центру, клініки.
4. Організація роботи косметичного кабінету, салону, центру, клініки. Санітарні правила і норми.
5. Штат підприємства. Посадові інструкції працівників салону, центру, клініки. Трудовий і колективні договори.
6. Парфюмерно-косметична продукція: терміни, визначення, класифікація.
7. Документальне оформлення надання косметичних послуг. Визначення тарифів за їх надання.

Основні терміни і поняття: естетична косметологія, медична косметологія, ліцензування, салон, приміщення салону, обладнання салону, оснащення салону, провізор-косметолог, санітарний режим, парфумерна продукція, косметична продукція.

Питання для самоконтролю знань:

1. Естетична косметологія.
2. Медична косметологія.
3. Види власності парфюмерно-косметичних підприємств.
4. Організація роботи косметичного салону, кабінету, центру, клініки.

5. Загальні вимоги до проектування салону.
6. Ліцензування косметологічної діяльності.
7. Мінімальний склад приміщень салону в залежності від характеру діяльності.
8. Вимоги до приміщень салону, їх обладнання та оснащення.
9. Номенклатура штатних посад салону.
10. Посадові обов'язки адміністратора салону.
11. Посадові обов'язки провізора-косметолога.
12. Посадова інструкція провізора-косметолога.
13. Вимоги санітарного режиму до прибирання приміщень салону.
14. Вимоги санітарного режиму до особистої гігієни працівників салону.
15. Парфумерна продукція.
16. Косметична продукція.
17. Товарний асортимент салону.
18. Документальне оформлення надання парфюмерно-косметичних послуг.
19. Порядок оформлення тарифів за надання парфюмерно-косметичних послуг.

Завдання для практичної роботи:

Завдання № 1. Представити у вигляді схеми і описати основні етапи створення косметичного салону.

Виконання завдання №1

Завдання № 2. Надати організаційну структуру салону і накреслити план-схему його приміщень, вказати їх експлікацію. При виконанні завдання необхідно вказати наступні дані:

Косметологічний салон (салон краси) « _____ » _____ м.Запоріжжя

Юридична адреса: 69015 м Запоріжжя, вул . _____

Телефон _____

Режим роботи салону: з _____ до _____

Салон надає _____ послуги

Виконання завдання № 2

Завдання 3 Використовуючи дані завдання № 2, провести класифікацію відвідувань салону і вказати основні санітарні норми і вимоги, що пред'являються до них.

Тип приміщень	Перелік приміщень	Мінімальна площа	Оснащення та обладнання	Інші вимоги
Виробничі приміщення				
Службово-побутові				
Допоміжні				

Для виконання завдання необхідно скористатися Державними санітарними правилами і нормами для перукарень різних типів ДСанПіН 2.2.9.027-99.

Завдання № 4. Використовуючи дані завдання № 2, вкажіть штат салону і розробіть Посадову інструкцію адміністратора косметологічного салону.

Після виконання практичного завдання студент повинен отримати практичні навички та вміння по:

- порядку створення косметичного кабінету, салону, центру, клініки;
- складання посадових інструкцій працівників салону, центру, клініки;
- документального оформлення надання косметичних послуг, визначення тарифів за їх надання.

ЗАНЯТТЯ 7

ТЕМА : ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УМОВАХ МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ

Ціль заняття: вивчити функції і принципи медичного страхування, проводити порівняльний аналіз різних типів моделей охорони здоров'я та медичного страхування, механізми відшкодування (реімбурсації) витрат лікарських засобів в системі охорони здоров'я і медичного страхування.

Студент повинен знати: основні поняття і терміни медичного страхування, основні моделі медичного страхування, особливості фармацевтичного забезпечення населення в умовах медичного страхування.

Контрольні питання:

1. Основні завдання та функції медичного страхування в сучасних ринкових умовах. Обов'язкове і добровільне медичне страхування в системі соціально-економічних і ринкових взаємин.
2. Характеристика основних типів моделей медичного страхування (бюджетно-страхової, державної, приватної)
3. Законодавча база, яка регулює обов'язкове і добровільне медичне страхування.
4. Механізми взаємодії суб'єктів соціального страхування. Джерела фінансування та порядок розрахунків ЛПЗ з аптеками.
5. Порядок визначення страхового тарифу.
6. Ринок добровільного медичного страхування в Україні.
7. Особливості фармацевтичного забезпечення та реімбурсації в умовах впровадження обов'язкового медичного страхування в Україні.
8. Групи населення та категорії захворювань, які користуються пільгами при лікарському забезпеченні.
9. Правила виписування рецептів на лікарські засоби, які відпускаються безоплатно або на пільгових умовах.
10. Порядок прийому та обліку пільгових і безоплатних рецептів, які надійшли в аптеку.
11. Правила відпуску лікарських засобів з аптеки за рахунок фондів суспільного споживання.

12. Порядок зберігання безоплатних і пільгових рецептів на відпущені лікарські засоби і правила їх знищення.

Основні терміни і поняття: обов'язкове медичне страхування (ОМС), добровільне медичне страхування (ДМС), страхувальники, страховики, застраховані, страхові внески, страхові фонди, лікарняна каса, бюджетно-страхова модель, державна (бюджетна модель), приватна (ринкова) модель, реімбурсація, формулярна система, страховий тариф, страховий перелік ЛЗ, доступність форм, допомоги (послуги), франшиза.

Питання для самоконтролю:

1. Поясніть сутність термінів «страхування», «страхувальники», «страховики», «застраховані особи».
2. Охарактеризуйте основні моделі охорони здоров'я та медичного страхування.
3. Вкажіть основні принципи ДМС.
4. Поясніть, на яких принципах ґрунтується надання фармацевтичної допомоги в сфері ОМС.
5. Охарактеризуйте нормативно-правову базу, яка регулює обов'язкове і добровільне медичне страхування в Україні.
6. Поясніть сутність поняття «реімбурсація».
7. Поясніть порядок формування страхового тарифу.
8. Поясніть механізм взаємодії суб'єктів соціального страхування.
9. Групи населення, які користуються пільгами при лікарському забезпеченні.
10. Категорії захворювань, при яких показаний безоплатний і пільговий відпуск лікарських засобів з аптеки.
11. Додаткові реквізити рецептурних бланків для безоплатного та пільгового відпуску медикаментів.
12. Лікарські засоби, що підлягають предметно-кількісному обліку і правила їх виписування безоплатно або на пільгових умовах.

13. Категорії медичних працівників, які мають право виписувати рецепти безоплатно або на пільгових умовах.

14. Особливості реєстрації безоплатних і пільгових рецептів, які надійшли в аптеку:

-порядок оформлення «Рецептурного журналу безоплатного та пільгового відпуску медикаментів»

-порядок оформлення «Реєстру на безоплатний і пільговий відпуск медикаментів»

-порядок оформлення «Зведеного реєстру» і «Рахунку до оплати»

15. Норми відпуску лікарських засобів, дозволених до безоплатного і пільгового відпуску з аптек.

16. Строки зберігання рецептів на лікарські засоби, відпущені безоплатно і на пільгових умовах.

Завдання для практичної роботи:

Завдання 1. Вкажіть для кожної групи населення і категорії захворювань відповідні правила отримання лікарських засобів по:

- безоплатному відпуску лікарських засобів
- льготному відпуску лікарських засобів
- відпуску лікарських засобів за повну вартість

Групи населення та категорії хворих	Оплата ліків
1. Діти віком до трьох років (незалежно від розміру середньомісячного сукупного доходу їх сім'ї)	
2. Учасники бойових дій та інваліди війни (незалежно від розміру середньомісячного сукупного доходу їх сім'ї)	
3. Хворі на цукровий діабет	
4. Хворі на гастрит	
5. Ветерани праці	
6. Хворі на ревматизм	
7. Діти у віці від 3 до 6 років	

8. Хворі на дизентерію	
9. Почесні донори України	
10. Хворі на гепатит	
11. Жертви нацистських переслідувань (якщо розмір середньомісячного сукупного доходу сім'ї в розрахунку на одну особу не перевищує величину доходу, який дає право на ПСП)	
12. Хворі на нецукровий діабет	
13. Інваліди I та II груп	
14. Хворі на грип	
15. Хворі на лепру	
16. Хворі на СНІД та ВІЛ-інфіковані	
17. Реабілітовані жертви політичних репресій, які стали інвалідами внаслідок цього або є пенсіонерами	
18. Хворі на бронхіальну астму	
19. Пенсіонери, які отримують пенсію за віком або з втратою годувальника в розмірі, що не перевищує мінімальний (незалежно від розміру середньомісячного сукупного доходу їх сім'ї)	
20. Хворі, які перенесли інфаркт	

Завдання 2. Вкажіть для кожного лікарського засобу, виписаного на пільгових умовах, форму рецептурного бланка, термін дії рецепта і термін його зберігання в аптеці.

Лікарський засіб	Форма рецептурного бланку	Термін дії рецепту	Термін зберігання в аптеці
1. Спирт етиловий 69%-100,0			
2. Свічі до складу			

яких входить морфіну гідрохлорид 0,01			
3. Розчин левомепромазіну 2,5%-1мл			
4. Глазні краплі з атропіну сульфатом 1%-5 мл			
5. Седуксен табл. по 0,005 №20			

Завдання 3. Провести реєстрацію раніше виписаних і протаксованих навчальних рецептів в «Журналі безоплатного та пільгового відпуску медикаментів» (Додаток 1)

Завдання 4. Провести реєстрацію пільгових рецептів в «Реєстрі рецептів на безоплатний і пільговий відпуск медикаментів» (Додаток 2)

Завдання 5. Оформити документи на оплату пільгових і безоплатних рецептів. Скласти зведений реєстр і виписати Рахунок (Додаток 3 і 4).

Управління _____

(Об'єднання) _____

Журнал

обліку безоплатного та пільгового відпуску медикаментів

За _____ 200_р.

Дата	Ліки, виготовлені екстемпорально					Вартість води очищеної	Тариф за виготовлення	Вартість посуду	Всього	Оплачено ЛПЗ	Оплачено хворим
	№ рецепту	Прізвище хворого	Лік. форма	Вартість інгредієнтів	Вартість допом. речовин						

Управління (*об'єднання) _____

Аптека № _____

Відділ _____

РЕЄСТР

рецептів за пільговим та безоплатним відпуском медикаментів

За «__» _____ 200__р.

Дата	№ рецепта	Прізвище хворого	№ амбулаторної карти	Вартість ліків		Оплачено хворим	Сума до сплати ЛПЗ
				Екстемпор.	готові		

ЗВЕДЕНИЙ РЕЄСТР № _____

рецептів на пільговий відпуск медикаментів

лікувально-профілактичний заклад

За _____ 200__ р.

1. Кількість рецептів

---

2. Вартість відпущених медикаментів

(з роздрібною вартості)

3. Сума, оплачена хворим

---

4. Сума, що підлягає до сплати ЛПЗ

До сплати _____ грн. _____ коп.

(прописом)

Керівник

Бухгалтер

Розрахунковий рахунок _____ у _____ банку
міста _____

Постачальник, адреса _____

Одержувач, адреса _____

РАХУНОК № _____ від « _____ » _____ 200__ р.

Назва	Од. вимірювання	Кількість	Ціна	Сума

Всього на суму _____
(прописом)

М.П.

Завідувач аптекою _____

Бухгалтер _____

Після виконання практичного завдання студент повинен отримати практичні навички та вміння по:

- організації лікарського забезпечення амбулаторних хворих за рахунок фондів суспільного споживання;
- правилам виписування рецептів на лікарські засоби, які відпускаються безоплатно або на пільгових умовах;
- особливостей реєстрації безоплатних і пільгових рецептів, які надійшли в аптеку:
- порядку оформлення «Рецептурного журналу безоплатного та пільгового відпуску медикаментів»
- порядку оформлення «Реєстру рецептів на безоплатний і пільговий відпуск медикаментів»
- порядку оформлення «Зведеного реєстру» і «Рахунку до оплати»
- норми відпуску лікарських засобів, дозволених до безоплатного і пільгового відпуску з аптек
- термін зберігання рецептів на лікарські засоби, відпущені безоплатно і на пільгових умовах.

Змістовий модуль 2.

ОРГАНІЗАЦІЯ СИСТЕМИ ПОСТАЧАННЯ АПТЕЧНИХ ТА ПАРФУМЕРНО-КОСМЕТИЧНИХ ЗАКЛАДІВ

ЗАНЯТТЯ 8

ТЕМА: ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОПТОВОЇ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ФІРМИ, АПТЕЧНОГО СКЛАДУ. ОРГАНІЗАЦІЯ СИСТЕМИ ПОСТАЧАННЯ АПТЕЧНИХ ТА ПАРФУМЕРНО-КОСМЕТИЧНИХ ЗАКЛАДІВ

Мета заняття: вивчити організацію системи поставок аптечних та парфумерно-косметичних закладів, ліцензійні умови господарської діяльності, пов'язаної з оптовою торгівлею лікарськими засобами, оформлення необхідної документації.

Студент повинен знати: організацію постачання аптечних закладів, організаційну структуру, завдання і функції аптечних складів (баз) і оптових фармацевтичних фірм.

Контрольні питання:

1. Поняття про належну виробничу практику дистрибуції.
2. Характеристика фірм - виробників лікарських засобів.
3. Поняття про оптову реалізацію ліків і належну виробничу практику дистрибуції.
4. Нормативно-правові документи, які регулюють оптову реалізацію.
5. Умови здійснення оптової реалізації лікарських засобів.
6. Порядок прийому товарів від постачальників. Договір купівлі-продажу.
7. Порядок здійснення вхідного контролю якості ліків при оптовій реалізації.
8. Функції оперативних відділів аптечної бази (складу).
9. Відпуск продукції з бази (складу)
10. Документальне відображення руху товарів в оперативних відділах складу (бази).

Питання для самоконтролю знань:

1. Характеристика оптових фармацевтичних підприємств.
2. Характеристика типової організаційної структури суб'єктів господарювання, які здійснюють оптову реалізацію ліків.

3. Завдання та функції аптечних складів (баз).
4. Організаційні вимоги до діяльності аптечних складів (баз).
5. Функції основних відділів (секторів) аптечних складів (баз).
6. Обов'язки уповноваженої особи аптечного складу (бази) по вхідному контролю якості лікарських засобів.
7. Методика вхідного контролю якості ліків на аптечному складі (базі).
8. Забезпечення умов зберігання і збереження медикаментів згідно їх властивостями і вимогам ФС і нормативних актів.
9. Особливості прийому, зберігання та відпуску отруйних, сильнодіючих, наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів.
10. Документальне оформлення руху товарів.

Завдання для практичної роботи:

Завдання 1: Відобразити організаційну структуру аптечного складу (бази) (Додаток 1).

Завдання 2: Показати взаємозв'язок операцій поставки і збуту між виробником і аптекою із залученням аптечного складу (оптової фармацевтичної фірми) (Додаток 2). При цьому використовувати такі елементи, як:

1. Аптека.
2. Аптечний склад (оптова фармацевтична фірма).
3. Виробник лікарських засобів.
4. Відпуск ліків.
5. Оплата за ліки.
6. Попит на ліки.
7. Пропозиція ліків.
8. Поток ліків.
9. Договір купівлі - продажу.

Завдання 3: Схематично показати рух лікарських засобів на аптечному складі (Додаток 3). При цьому використовувати такі елементи:

1. Відділ експедиції.
2. Ділянка розвантаження.
3. Ділянка завантаження.
4. Ділянка комплектації.
5. Ділянка прийому.
6. Оперативні (товарні) відділи.
7. Приймальний відділ.

Завдання 4: На аптечний склад надійшли наступні лікарські засоби:

1. Оксид азоту балон 6 кг.
2. Анальгін, кг.
3. Вода для ін'єкцій 10,0 № 10.
4. Глина біла, кг.
5. Дерматол, кг.
6. Діазепам таблетки 2 мг № 10.
7. Ефедрину гідрохлорид, кг.
8. Йод кристалічний, кг.
9. Натрію хлорид, кг.
10. Цинку сульфат, кг.

Вказати, для яких з них уповноважена особа аптечного складу повинна перевірити наявність висновку про якість після обов'язкової лабораторної перевірки (Додаток 4).

Завдання 5: Документально оформити прийом товару, який надійшов на аптечний склад, і зареєструвати отриманий товар в "Журналі реєстрації вантажів, які надходять на склад (базу)" (додаток 5 і 6). При цьому використовувати такі дані:

30 листопада 20__ р Одеське ВХ ФО згідно з договором про постачання продукції Запорізькому ДКП фірмі «Фармація» за рахунком 524 відправило залізничним транспортом (вагон 12) в трьох контейнерах 019644, 019645, 019646:

Номенклатурний номер	Найменування	Кількість	Одиниці вимір.	Оптова ціна
120136	1. Таб.раунатіну 0,002 № 50	15000	уп.	10 грн. 50 коп.
150028	2. Таб.клофеліну 0,00015 № 50	10000	уп.	12 грн. 50 коп.
220344	3. Р-н сальвіну 1% спиртовий 10 мл	40000	фл.	10 грн. 25 коп.
270012	4. Пертусіну р-н 100,0	50000	фл.	3 грн. 80 коп.

Маса товару «брутто» - 15 тис. кг, «нетто» - 12 тис. кг

При розпакуванні і перевірці товару на аптечному складі розбіжностей з документами відправника не виявлено.

Номер залізничної накладної - 984 від 1 грудня 20__ р

Дата прибуття вантажу на станцію призначення - 13 січень 200__ р

Дата надходження вантажу на склад - 14 січень 20__ р

Тара і упаковка не порушені, пломби не пошкоджені.

Склад приймальної комісії: голова - зав. прийомним відділом - Данилова М.М., контролер за якістю - Сидоренко Л.Н., представник - Кожухова І.М. Прийом товару проводився 14 грудня 20__ року в присутності зав. відділом рідких лікарських форм Іванової О.Г. і зав. відділом готових лікарських засобів Петрової В.І.

Прийнятий комісією товар переданий в відділі зберігання в той же день.

Документи спрямовані в бухгалтерію 15 грудня 20__ р Реєстр № 15.

Завдання 6: Використовуючи дані приймального відділу складу, оформити документально прийом товару, при надходженні якого встановлені розбіжності в кількості і якості (Додаток 7).

2 грудня 20__ р АТ «Галичфарм» (Львів) відповідно до договору про постачання продукції Запорізькому аптечному складу (№ 87 від 04.05.20__ р) за рахунком 324 відправило залізничним транспортом в контейнері № 033225:

Оксациліну натрієву сіль 0,25 компл по 1,0 г за ціною - 120 грн 200 комплектів.
Маса «брутто» - 10000 кг, «нетто» - 8000 кг, № залізничної накладної 1124 від 02.12.20__ р.

Дата прибуття вантажу на станцію Запоріжжя-2 10.12.20__ р. Вантаж доставлений на склад 10.12.20__ р. Контейнер розкритий на аптечному складі комісією (див. Завдання 2).

Пломби не пошкоджені, зміст опечатано № 3145-99. При зовнішньому огляді тара і упаковка не мають пошкоджень. Бій, псування, недостача товару не виявлено. Стан зовнішнього маркування місць: товар упакований в 200 дерев'яних ящиків по 50 коробок, розрахованих на 40 комплектів оксациліну натрієвої солі 0,25 з розчинником. З 200 ящиків при розтині в двох з них виявлено ампіциліну натрієву сіль 0,25 з розчинником.

Завдання 7: У відділ готових лікарських засобів аптечного складу від аптеки № 1 м. Запоріжжя надійшло замовлення-вимога № 88 на такі лікарські засоби:

Номен-клатурний номер	Найменування	Од. вимір.	Кіль-сть	Відпускна ціна
040037	Р-н ретинолу ацетату 3,4%-10 мл	100	уп.	10 грн. 60 коп.
0380081	Р-н ціанокобаламіну 500 мкг -1 мл № 10	2000	уп.	5 грн. 80 коп.
0460910	Гідрокортизонова 1% мазь 10 г	1000	уп.	23 грн. 00 коп
0461138	Р-н гідрокортизону ацетату 2,55 сусп. 2 мл № 10	1000	уп.	22 грн. 00 коп.

Товар укомплектований в цьому відділі складу (1 контейнер, маса брутто 100 кг, маса нетто 50 кг) відповідно товарно-транспортної накладної № 268 від 11.12.20__ р і переданий до відділу експедиції. Реєстр № 16.

Товар отримувала провізор Цветова Л.Н. на підставі довіреності № 75 від 11.12.20__ р (Пропуск на вивезення товарно-матеріальних цінностей № 312 від 11.12.20__ р)

Відобразити у відповідних звітних документах передачу укомплектованого замовлення до відділу експедиції складу. (Додаток 8).

Завдання 8: Встановити можливість прийому _____ 20__ р оптовою фірмою лікарських засобів від фірм-виробників з урахуванням залишкового терміну придатності. Врахувати, що відповідно до угоди між виробником і оптової фармацевтичною фірмою чинними є Особливі умови поставки виробів медичного призначення.

Для виконання завдань скористатися таблицею 1

Таблиця 1

Висновок про можливість прийому лікарських засобів з урахуванням залишкових термінів придатності

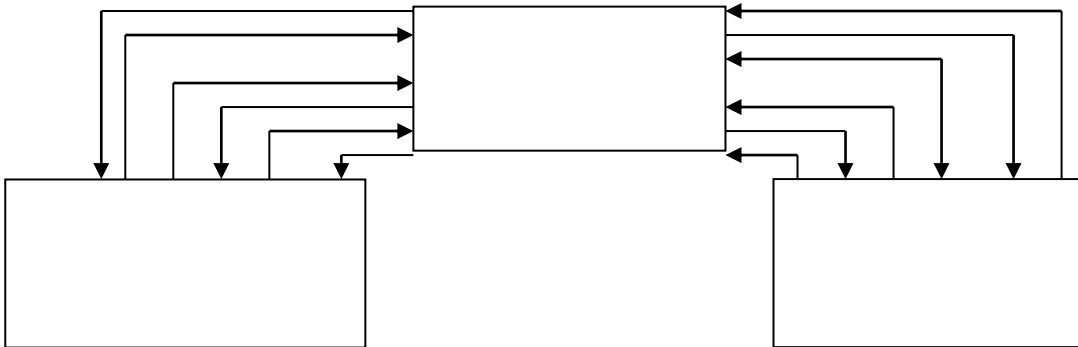
№ з/п	Назва лікарських засобів, форма випуску, доза	Заводська серія	Термін придатності		
			За АНД	Залишковий	
				у місяцях	у %
1	Глюкоза, кг	1010114	5 років		
2	Етамбутол, табл. 0,4 № 50	2770514	5 років		
3	Етіотраст р-н д/ін 3 мл амп № 10	3606114	2 роки		
4	Колд-флю, табл. № 4	880314	3 роки		
5	Пілокарпіну гідрохлорид, кап. гл. 1% фл. 10 мл.	308014	2 роки		
6	Продеїн 30, табл. № 100	090114	5 років		
7	Реліф, суп. № 12	7020514	2 роки		
8	Тазепам табл. 10 мг № 50	1402014	3 роки		
9	Трава череди, пачка 50 г.	3110014	2 роки		
10	Фосфалюгель, гель пакет 16 г., № 20	2211014	3 роки		

Завдання 9: Документально оформити вивезення (винесення) товарно-матеріальних цінностей зі складу. (Додаток 9 і 10)

Додаток № 1

Організаційна структура аптечного складу (бази)

Схема руху інформації, ліків і грошових коштів між виробниками лікарських засобів і аптекою за участю аптечного складу (бази)

Схема руху лікарських засобів на аптечному складі

**Перелік ліків, які повинні супроводжуватися висновком про якість
обов'язкової лабораторної перевірки**

№ з/п	Назва лікарського засобу	Обґрунтування обов'язкової лабораторної перевірки

КОД

Аптечний склад (база) _____

Приймальний акт № _____

Тип	Код відділу	Дата прийому товару		Номер акту	Код постачальника	Код відділу	Дата відвантаження товару	
		число	місяць				Число	Місяць

Постачальник _____ м. _____

Ст. відправлення _____ жд. накл. _____

Кількість місць _____ Вид упаковки _____

 підприємство, організація

ЖУРНАЛ

реєстрації вантажів, що надходять на склад,

базу за _____ 200 ____ р.

№ г. /г.		
Найменування відправника вантажу		
Рахунок постачальника	Дата	
	Номер	
	Станція відправлення	
№ залізничної накладної, багажної чи поштової квитанції		
Номер вагону		
Номер контейнеру		
Загальна кількість місць вантажу, який надійшов		
Вага бруто		
Дата відправлення вантажу		
Дата прибуття вантажу на станцію призначення		
Дата надходження вантажу на склад (базу)		
Транспорт	Час надходження	
	Час відпуску	
Найменування товару		
Передача товару у відділі складу	Дата передачі	
	Номер відділу	
	Номер приймального акту (накладної)	
Передача документів бухгалтерію у	Дата передачі	
	Номер реєстру	
	Підпис бухгалтера в отриманні	

Управління (об'єднання)

Керівник _____

П.І.Б.

Аптека № _____

підпис

«___» _____ 20__ р.

АКТ

від «___» _____ 20__ р

про встановлення розбіжності в кількості і якості при прийманні товару

Місце складання акту _____

Початок прийому _____ год. _____ хв.

Закінчення прийому _____ год. _____ хв.

Комісія у складі: _____ в присутності голови
 _____ (посвідчення № _____ від «___» _____
 20__ р.)

Прийняла товар і установила:

1. Назва та адреса відправника вантажу _____

2. Рахунок постачальника № _____ від «___» _____ 20__ р

3. Договір № _____ від «___» _____ 20__ р. про постачання продукції.

4. Вантаж відправлений «___» _____ 20__ р. в контейнері, вагоні, автофургоні № _____ за накладною квитанції № _____ зі станції _____ в кількості _____ місць масою бруто _____ кг.

5. Вантаж прибув на станцію _____ «___» _____ 20__ р. викуплений «___» _____ 20__ р. і доставлений на склад одержувача «___» _____ 20__ р. в кількості _____ місць.

6. Комерційний акт _____

акт органу автотранспорту складений за № _____ від «___» _____ 20__ р. додається до акта _____

7. Контейнер (автофургон) розкритий _____

« ___ » _____ год. ___ хв. _____ в присутності _____

Стан пломб - зміст відбитка _____

8. Представник відправника вантажу (виготовлювача) викликаний телефонограмою (телеграмою) № _____ від « ___ » _____ 20__ р.

9. Умови зберігання товару до початку прийому _____

10. Час початку _____ год. ___ хв. ___ « ___ » _____ 20__ р. і закінчення _____ год. ___ хв. ___ « ___ » _____ 20__ р. прийому товару.

11. Вантаж переважений _____ його маса бруто _____

де (цифрами) _____

прописом

12. Детальний опис стану товару і тари при зовнішньому огляді

_____

13. Стан зовнішнього маркування місць _____

14. Метод визначення недостачі чи могла поміститися відсутня продукція

_____

15. Визначення кількості товарів, які вироблялася справними ваговимірювальними приладами, перевіреними в установленому порядку.

16. Члени комісії ознайомлені з інструкціями про порядок приймання товарів народного споживання за кількістю і якістю, затвердженими постановами

17. Детальний опис дефектів (характер недостачі, надлишків, браку, бою) і висновок комісії про причини їх утворення.

_____

18. Висновок комісії: _____

Глава комісії _____

підпис, прізвище, ім'я, по батькові

Члени комісії _____

підпис, прізвище, ім'я, по батькові

Управління (об'єднання) _____

Аптечний склад _____

ПРОПУСК № _____
 на винос (вивіз) товарно-матеріальних цінностей
 « _____ » _____ 200 ____ р.

Пред'явнику цього:

_____ (прізвище, ім'я, по-батькові)

_____ (посада і найменування організації)

дозволяється вивезення (винесення) з території на автомашині № _____
 наступних вантажів:

Накладна		Рід упаковки	Кількість місць	Маса (в кг)	
Номер	Дата			бруто	Нето

Разом: _____

Всього: _____

(вказати прописом кількість місць і масу)

Завідувач експедицією: _____

Вантаж перевірений і
 відпущений

Після виконання практичного завдання студент повинен отримати практичні навички та вміння по:

- умовам здійснення оптової реалізації лікарських засобів;
- організаційним вимогам до суб'єктів господарювання, які здійснюють діяльність з оптової торгівлі лікарськими засобами;
- завданням і функціям аптечних складів (баз);
- обов'язкам уповноваженої особи аптечного складу (бази) і методики вхідного контролю якості лікарських засобів

ЗАНЯТТЯ 9

ТЕМА: ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ АПТЕКИ З ТОВАРНИМИ ЗАПАСАМИ.

Мета заняття: вивчити види основних операцій при роботі з запасами, штат і функції персоналу, який здійснює роботу з товарними запасами в аптеці, організація прийому, зберігання та відпуск товару, організація та облік лабораторно-фасувальних робіт.

Студент повинен знати: поняття «запаси» і їх класифікацію, організацію роботи аптеки з запасами, штат і функції персоналу, який здійснює роботу з запасами в аптеці, принципи організації зберігання лікарських засобів та інших товарів аптечного асортименту.

Контрольні питання:

1. Поняття запасів та їх класифікація.
2. Види основних операцій при роботі запасами.
3. Приміщення для зберігання товарних запасів, штат і функції персоналу, який здійснює роботу з товарними запасами в аптеці.
4. Визначення поточної потреби і складання заявки на лікарські засоби.
5. Організація прийому, зберігання та відпуск товару в аптеці.
6. Організація і облік лабораторно-фасувальних робіт.

Основні терміни і поняття : запаси, товар, визначення потреби, прийом і відпуск товару, зберігання, лабораторно-фасувальні роботи.

Питання для самоконтролю знань:

1. Дайте визначення поняття «запаси».
2. Наведіть класифікацію запасів.
3. Перерахуйте приміщення для зберігання товарних запасів, їх обладнання і оснащення.
4. Поясніть порядок зберігання в аптеці різних груп лікарських засобів і виробів медичного призначення.

5. Загальні вимоги до організації зберігання в аптеці різних груп лікарських засобів і виробів медичного призначення.
6. Зберігання лікарських засобів в залежності від їх фізико-хімічних властивостей.
7. Особливості зберігання лікарської рослинної сировини.
8. Зберігання готових лікарських засобів.
9. Зберігання виробів медичного призначення.
10. Особливості зберігання медичних п'явок.
11. Порядок зберігання вогнебезпечних та вибухонебезпечних лікарських засобів.
12. Наведіть приклади зберігання лікарських засобів відповідно до їх:
  - токсикологічним властивостями;
  - способу застосування (внутрішнє, зовнішнє);
  - агрегатного стану;
  - характеру лікарської форми;
  - терміну придатності.
13. Перерахуйте види основних операцій при роботі з товарними запасами.
14. Вкажіть штат і функції персоналу, який здійснює роботу з товарними запасами в аптеці.
15. Який порядок визначення поточної потреби і складання заявки на лікарські засоби?
16. Перерахуйте обов'язки уповноваженої особи щодо проведення вхідного контролю якості лікарських засобів.
17. Опишіть документальне оформлення прийому та відпуску товарів.
18. Дайте характеристику лабораторно-фасувальних робіт.
19. Поясніть виникнення дооцінки і уцінки з лабораторно-фасувальних робіт.

Завдання для практичної роботи:

Завдання 1. Визначити кількісний обсяг замовлення необхідних лікарських засобів за умови, що раз в 5 днів здійснюється перевірка запасів, два дні витрачається на пошук постачальників, оформлення замовлення та отримання ліків, резервний запас становить середню норму продажу конкретного препарату за день. Для виконання завдання необхідно використовувати формулу (Додаток 1) і таблицю 1.

Завдання 2. Організувати зберігання отриманих лікарських засобів. Врахувати, що ліки отримані аптекою 1 вересня 20__року:

- а) з урахуванням токсикологічних властивостей (Таблиця 2);
- б) відповідно до фармакологічних груп (Таблиця 3);
- в) відповідно до третього, четвертого, п'ятого і шостого принципів зберігання (Таблиця 4);
- г) з урахуванням встановлених термінів придатності для лікарських засобів (Таблиця 5);

Провести реєстрацію медикаментів із залишковим терміном придатності до одного року (Таблиця 6).

Завдання 3. Документально оформити відпуск отриманих аптекою ліків:

- а) до відділу готових лікарських форм: 5 упаковок Реліф, суп. №12 по 21грн., і 10 упаковок таблеток Етамбутол 0,4 № 50 по 18.50 грн;
- б) в аптечний пункт при 2-й міській лікарні: 3 пачки трави череди, 50г по 6 грн., і 5 упаковок таблеток Колдфлю №4 по 12.40 грн;
- в) в неврологічне відділення 2-ї міської лікарні: 2 упаковки таблеток Седасен №50 по 24 грн ..

Для виконання завдання необхідно використовувати бланки Таблиці 7 (а, б, в).

Завдання 4. Оформити «Журнал обліку лабораторних і фасувальних робіт» на підставі виконаної роботи:

- розфасована настоянка календули по 50 мл 20 флаконів;

- приготований і розфасований 10% розчин кальцію хлориду для внутрішнього застосування по 100 мл 10 флаконів.

Для виконання завдання необхідно використовувати прайс-лист роздрібних цін на медикаменти та аптечний посуд, тарифами на серійне приготування лікарських форм, представлених темі № 11.

Додаток 1

Формула кількісного обсягу замовлення

$$\text{КОЗ} = (\text{ППТЗ} + \text{ПОЗ}) * \text{СДНП} + \text{РЗ} - \text{О}$$

КОЗ - кількісний обсяг замовлення

ППТЗ - періодичність перевірки товарних запасів в аптеці

ПОЗ - період отримання замовлення

СДНП - середньоденний норматив продажу лікарського засобу

РЗ - його резервний запас

О - прогнозований залишок на день поставки.

Таблиця 1 да завдання 1

Розрахунок кількісного обсягу замовлення

№ п/п	Назва лікарського засобу, форма випуску, доза	Прогнозований залишок	Середній продаж за день	Необхідна кількість
1	Глюкоза, кг	3	7	
2	Етамбутол, табл. 0,4 №50	3	2	
3	Етіотраст р-н д/ін 3 мл амп №10	9	6	
4	Колдфлю, табл. №4	0	10	
5	Пілокарпіну гідрохлорид кап.глазн. 1% фл. 10 мл.	1	10	
6	Продеїн 30, табл. №100	1	1	
7	Реліф, суп. №12	1	2	
8	Седасен табл №50	1	3	
9	Трава череди, пачка 50 г.	4	3	
10	Фосфалюгель, гель пакет 16 г., №20	1	5	

Таблиця 2 до завдання 2 (а)

Зберігання лікарських засобів з урахуванням токсикологічних властивостей

№	Назва лікарських засобів	Умови зберігання в аптеці.
1	Глюкоза, кг	
2	Етамбутол, табл. 0,4 №5	
3	Етіотраст р/н д/ін 3 мл амп №10	
4	Колдфлю, табл. №4	
5	Пілокарпіну гідрохлорид, капл. глазн. 1% фл. 10 мл.	
6	Продейн 30, табл. №100	
7	Реліф, суп. №12	
8	Седасен табл. №50	
9	Трава череди, пачка 50 г.	
10	Фосфалюгель, гель пакет 16 г. №20	

Таблиця 3 до завдання 2 (б)

Зберігання лікарських засобів за фармакологічними групами

№	Назва лікарських засобів	Фармакологічна група
1	Глюкоза, кг	
2	Етамбутол, табл. 0,4 №5	
3	Етіотраст р-н д/ін 3 мл амп №10	
4	Колдфлю, табл. №4	
5	Пілокарпіну гідрохлорид, капл. глазн. 1% фл. 10 мл.	
6	Продейн 30, табл. №100	
7	Реліф, суп. №12	
8	Седасен табл. №50	
9	Трава череди, пачка 50 г.	
10	Фосфалюгель, гель пакет 16 г. №20	

Таблиця 4 до завдання 2 (в)

Зберігання лікарських засобів відповідно до третього, четвертого, п'ятого і шостого принципів зберігання

№ п/п	Назва лікарського засобу, форма випуску, доза	Принцип зберігання			
		Третій - спосіб використання (внутрішнє, зовнішнє)	Четвертий – медикаменти в масі «ангро» по агрегатному стану	П'ятий – фізико-хімічні властивості і вплив факторів зовнішнього середовища	Шостий – характер різних лікарських форм
1	Глюкоза, кг				
2	Етамбутол, табл. 0,4 № 50				
3	Етіотраст р-н д/ін 3 мл амп №10				
4	Колдфлю, табл. № 4				
5	Пілокарпіну гідрохлорид, кап. глазн. 1% флакон 10 мл				
6	Продеїн 30 табл. №100				
7	Реліф, суп. №12				
8	Седасен табл. №50				
9	Трава череди, пачка 50г.				
10	Фосфалюгель, гель пакет 16 г № 20				

Таблиця 5 до завдання 2 (г)

Встановлені і залишкові терміни придатності для лікарських засобів

№ п/п	Назва лікарського препарату, форма випуску і доза	Заводська серія	Термін придатності		
			По АНД	Залишковий	
				В місяцях	В %
1	Глюкоза, кг	10101012	5 років		
2	Етамбутол, табл. 0,4 №50	27705013	5 років		
3	Етиотраст р-н д/ін 3 мл амп №10	3606014	2 роки		
4	Колдфлю, табл. №4	8803014	3 роки		
5	Пілокарпіну гідрохлорид, кап. глазн. 1% фл. 10 мл.	308014	2 роки		
6	Продейн 30, табл. №100	0901012	5 років		
7	Реліф, суп. №12	702012	2 роки		
8	Седасен табл. №50	140213	3 роки		
9	Трава череди, пачка 50г.	311013	2 роки		
10	Фосфалюгель, гель пакет 16 г. №20	221113	3 роки		

Таблиця 6 до завдання 2 (г)

Журнал лікарських засобів з обмеженим терміном придатності

№ п/п	Назва лікарського препарату, форма випуску і доза	Завод ська серія	Кіл-сть упаковок	Термін придатності			Закінче ння терміну придатн ості	Заходи, вжиті для реалізації
				По АНД	В місяцях	В %		
1								
2								
3								

Таблиця 7а до завдання 3а

Управління (об'єднання) _____

Аптека № _____

Відділ _____

ВИМОГА № _____

НАКЛАДНА № _____

Від «   » _____ 20 р. _____ від «   » _____ 20 р.

Кому _____

Через кого _____

Основа відпуску _____

Доручення № _____ від _____ 20 р.

Номенклатурний номер	Найменування товару	Одиниця виміру	Кількість		Вартість			
			затребувано	відпущено	ціна	сума		
					Разом:			

Продажна сума _____

(прописом)

ЗАТРЕБУВАВ:

ВІПУСТИВ: Здав (видав)

Керівник

Місце печаті

ОТРИМАВ: Прийняв (отримав)

Управління (об'єднання) _____

Аптека № _____

Відділ _____

ВИМОГА № _____

НАКЛАДНА № _____

Від «   » _____ 20 р. _____ від «   » _____ 20 р.

Кому _____

Через кого _____

Основа відпуску _____

Доручення № _____ від _____ 20 р.

Номенклатурний номер	Найменування товару	Одиниця виміру	Кількість		Вартість			
			затребувано	відпущено	ціна	сума		
					Разом:			

Продажна сума

(прописом)

ЗАТРЕБУВАВ:

ВІДПУСТИВ: Здав (видав)

Керівник

Місце печаті

ОТРИМАВ: Прийняв (отримав)

Таблиця 7в до завдання 3в

Управління (об'єднання)

Аптека № _____

Відділ _____

ВИМОГА № _____

НАКЛАДНА № _____

Від «   » _____ 20 р. _____ від «   » _____ 20 р.

Кому _____

Через кого _____

Основа відпуску _____

Доручення № _____ від _____ 20 р.

Номенклатурний номер	Найменування товару	Одиниця виміру	Кількість		Вартість			
			затребувано	відпущено	ціна	сума		
					Разом:			

Продажна сума

_____

(прописом)

ЗАТРЕБУВАВ:

ВІДПУСТИВ: Здав (видав)

Керівник

Місце печаті

ОТРИМАВ: Прийняв (отримав)

Після виконання практичного завдання студент повинен отримати практичні навички та вміння по:

- законодавчих та нормативних документів, що регламентують організацію роботи аптеки з товарними запасами;
- загальним порядком проведення та документального оформлення основних операцій при роботі з товарними запасами;
- завдань і функцій персоналу, який здійснює роботу з товарними запасами в аптеці;
- правилами прийому, зберігання та відпуску товару в аптеці;
- порядку зберігання в аптеці різних груп лікарських засобів і виробів медичного призначення.

Таблиця 8 завдання 4

Управління (об'єднання) _____

Аптека № _____

Журнал обліку лабораторних і фасувальних робіт

за _____ 20__ р.

Видано												Отримано						Підписи		№ аналізу і дата	
1	Дата	Найменування товару (сировини)	Од. виміру	Кількість	Родр. ціна	Сума	Вода очищена	Посуд, пробки	тариф за виготовлення	Тариф за фасовку	Сума	Продукція	Од. виміру	Кількість	Родр. ціна	Сума	Дооцінка	Уцінка	Хто приготував		Хто перевірів

Видано												Отримано						Підписи		№ аналізу і дата		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20		21	22
	Дата	Найменування товару (сировини)	Од. виміру	Кількість	Родр. ціна	Сума	Вода очищена	Посуд, пробки	тариф за виготовлення	Тариф за фасовку	Сума	Продукція	Од. виміру	Кількість	Розд. ціна	Сума	Дооцінка	Уцінка	Хто приготував	Хто перевірів		

ЗАНЯТТЯ 10.

КОНТРОЛЬ ЗАСВОЄННЯ ЗМІСТОВИХ МОДУЛІВ 1, 2.

Перелік контрольних питань до змістового модулю 1

1. Система лікарського забезпечення населення України на сучасному етапі відповідно до вимог міжнародних і національних стандартів.
2. Законодавчі акти, що регламентують в Україні фармацевтичну діяльність.
3. Суб'єкти і принципи державного регулювання.
4. Міжнародні стандарти, що регулюють фармацевтичну діяльність (GLP, GCP, GMP, CDP, GPP). Належна аптечна практика (GPP) - поняття, цілі, складові елементи.
5. Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ), Міжнародна фармацевтична федерація (МФФ), Світова організація торгівлі (СОТ) як органи, що регулюють фармацевтичну діяльність в умовах глобалізації економіки.
6. Основні принципи формування Національної лікарської (фармацевтичної) політики (НЛ (Ф) П).
7. Організаційна структура фармацевтичної галузі в Україні та основні принципи державного регулювання їх діяльності.
8. Основні принципи розвитку і розміщення аптечної мережі.
9. Номенклатура аптечних установ і їх характеристика.
10. Порядок відкриття аптек та їх структурних підрозділів.
11. Умови здійснення роздрібною реалізації лікарських засобів.
12. Задачі, функції та класифікація аптек (фарм. фірм)
13. Організаційна структура аптеки як торгово-виробничої організації (підприємства)
14. Штат співробітників. Види матеріальної відповідальності працівників аптеки і порядок оформлення договорів.
15. Основні положення нормативних документів по санітарно - протиепідемічному режиму аптечних закладів.

16. Загальні вимоги до приміщень аптечних закладів.
17. Загальні санітарно - гігієнічні вимоги догляду за обладнанням аптечних установ.
18. Вимоги до особистої гігієни персоналу аптечних закладів, які не здійснюють виготовлення лікарських засобів.
19. Вимоги до приміщень, обладнання аптечних закладів та санітарно - гігієнічні вимоги при виготовленні лікарських засобів в умовах аптеки.
20. Вимоги до особистої гігієни персоналу аптечних закладів, який здійснює виготовлення лікарських засобів.
21. Санітарно - гігієнічні вимоги при виготовленні нестерильних лікарських форм.
22. Контроль за дотриманням санітарно - протиепідемічного режиму в аптечних закладах.
23. Основні завдання і функції медичного страхування в сучасних ринкових умовах. Обов'язкове і добровільне медичне страхування в системі соціально-економічних і ринкових взаємин.
24. Характеристика основних типів моделей медичного страхування (бюджетно-страхової, державної, приватної)
25. Законодавча база, яка регулює обов'язкове і добровільне медичне страхування.
26. Механізми взаємодії суб'єктів соціального страхування. Джерела фінансування та порядок розрахунків ЛПЗ з аптеками.
27. Порядок визначення страхового тарифу.
28. Ринок добровільного медичного страхування в Україні.
29. Особливості фармацевтичного забезпечення та реімбурсації в умовах впровадження обов'язкового медичного страхування в Україні.
30. Групи населення і категорії захворювань, які користуються пільгами при лікарському забезпеченні.
31. Правила виписування рецептів на лікарські засоби, які відпускаються безоплатно або на пільгових умовах.

32.Порядок прийому і обліку пільгових і безоплатних рецептів, які надійшли в аптеку.

33.Правила відпуску лікарських засобів з аптеки за рахунок фондів суспільного споживання.

34.Порядок зберігання безоплатних і пільгових рецептів на відпущені лікарські засоби і правила їх знищення.

Перелік контрольних питань до змістового модулю 2

1. Поняття про належну виробничу практики дистрибуції.
2. Характеристика фірм - виробників лікарських засобів.
3. Поняття про оптову реалізацію ліків і належну виробничу практику дистрибуції.
4. Нормативно-правові документи, які регулюють оптову реалізацію.
5. Умови здійснення оптової реалізації лікарських засобів.
6. Порядок прийому товарів від постачальників. Договір купівлі-продажу.
7. Порядок здійснення вхідного контролю якості ліків при оптовій реалізації.
8. Функції оперативних відділів аптечної бази (складу).
9. Відпуск продукції з бази (складу)
- 10.Документальне відображення руху товарів в оперативних відділах складу (бази).
- 11.Поняття запасів та їх класифікація.
- 12.Види основних операцій при роботі запасами.
- 13.Приміщення для зберігання товарних запасів, штат і функції персоналу, який здійснює роботу з товарними запасами в аптеці.
14. Визначення поточної потреби і складання заявки на лікарські засоби.
- 15.Організація прийому, зберігання та відпуску товару в аптеці.
- 16.Організація та облік лабораторно-фасувальних робіт.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3.

ОРГАНІЗАЦІЯ ВІДПУСКУ ЛІКІВ ПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА І ІНДИВІДУАЛЬНОГО ВИГОТОВЛЕННЯ З АПТЕК ТА ЇХ СТРУКТУРНИХ ПІДРОЗДІЛІВ.

ЗАНЯТТЯ 11

ТЕМА: ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ АПТЕКИ З ПРИЙОМУ РЕЦЕПТІВ. ПРАВИЛА ВИПИСУВАННЯ ТА ПРИЙОМУ РЕЦЕПТІВ НА ЛІКАРСЬКІ ТА ПАРФУМЕРНО-КОСМЕТИЧНІ ЗАСОБИ.

Мета заняття : вивчити організацію роботи РВВ, правила виписування рецептів та відпуск за ними готових і екстемпоральних лікарських та парфумерно-косметичних засобів.

Студент повинен знати: загальні вимоги до виписування рецептів, особливості виписування і відпуску окремих груп лікарських засобів, організацію виписування і відпуску ліків безоплатно і на пільгових умовах.

Контрольні питання:

1. Поняття про рецепт і рецептуру аптеки.
2. Загальні вимоги до виписування рецептів.
3. Форми рецептурних бланків.
4. Особливості виписування і відпуску окремих груп лікарських засобів.
5. Організація виписування та відпуску ліків безоплатно і на пільгових умовах, а також хронічним хворим.
6. Порядок прийому рецептів, які надійшли в аптеку.

Основні терміни і поняття: рецепт; форми рецептурних бланків; обов'язкові реквізити рецептурних бланків; додаткові реквізити; предметно-кількісний облік; термін дії рецепта; термін зберігання рецепта в аптеці; сигнатура.

Питання для самоконтролю знань:

1. Назвіть загальні вимоги до виписування та оформлення рецептів на лікарські засоби і вироби медичного призначення.

2. Вкажіть особливості виписування наркотичних, психотропних лікарських засобів та прекурсорів.
3. Вкажіть особливості виписування отруйних і сильнодіючих лікарських засобів.
4. Вкажіть особливості виписування лікарські засобів безоплатно і на пільгових умовах, а також хронічним хворим.
5. Охарактеризуйте особливості виписування рецептів на лікарські засоби, які виготовляються в умовах аптеки.
6. Назвіть терміни дії рецептів.
7. Перерахуйте лікарські засоби, що підлягають предметно-кількісному обліку в аптеках.
8. Назвіть норми одноразового відпуску лікарських засобів.
9. Вкажіть порядок відпуску лікарських засобів і виробів медичного призначення з аптек та їх структурних підрозділів.
10. Поясніть порядок зберігання, обліку та знищення рецептурних бланків.

Завдання для практичної роботи:

Завдання 1. Провести аналіз правил виписування рецептів на готові лікарські засоби, що надійшли в аптеку:

№ рецепту	Назва лікарського засобу	Група по АТС класифікаційні системі	Сума
1.	Аміназин др. 0,025 № 30	Нейролептичний засіб	25-00
6.	Амітриптилин табл. 0,025 № 25	Антидепресант	18-00
13.	Імован табл. 7,5 мг № 2	Снодійний і седативний засіб	27-00
16.	Ністатин табл. 250000 № 10	Антибіотик	23-00
18.	Ноотропил капс. 400мг № 60	Ноотропний засіб	45-00
21.	Діазепам табл. 5 мг № 20	Транквілізатор	24-00
22.	Атропіну сульфат р-н гл. кап.	Антихолінергічний	10-50

	0,1 % -10,0 № 1	засіб	
23.	Настоянка заманихи 50,0 № 1	Тонізуючий засіб	12-00
24.	Спирт етиловий фл. 70% - 100,0 № 1	Антисептик	12-50
25.	Фторокорт мазь 0,1% - 15,0 № 1	Кортикостероїд для використання в дерматології	46-00

При цьому вказати форму рецептурного бланку, необхідні реквізити, норму відпуску, термін дії та зберігання рецепту в аптеці (заповнити таблицю 1).

Завдання № 2. Здійснити перевірку правильності виписування 6 рецептів. Перевірити фармакологічну, фізико-хімічну сумісність інгредієнтів, відповідність прописаних доз лікарських засобів, віку хворого. Написати рецептурні прописи на латинській мові відповідно до «Правил виписування рецептів».

1. Візьми: Анестезину

Новокаїну

Анальгіну по 0,1

Масла какао скільки потрібно

Змішай, щоб вийшла свічка

Дай таких доз числом 20.

Познач. По 1 свічці ректально на ніч.

Дитині-інваліду 10 років

2. Візьми: Етаміналу натрію 0,1

Кофеїна-натрію бензоату 0,05

Цукру 0,3

Змішай, нехай буде зроблений порошок.

Дай таких доз числом 10.

Познач: По 1 порошку 3 рази на день з їжею

3. Візьми: Ефедрину гідрохлориду 0,3

Ментолу 0,1

Цинку оксиду 1,0

Ланоліну 15,0

Вазеліну 10,0

Змішай, щоб вийшла мазь

Дай. Познач: Закладати у ніс 2 рази на день.

Дитині 3 роки

4. Візьми: Кодеїну 0,12

Натрію броміду

Натрію гідрокарбонату по 4,0

Настоянки беладони 5 мл.

Настоянки валеріани 20 мл.

Води очищеної 200 мл.

Змішай. Дай.

Познач. По 1 столовій ложці 3 рази на день.

Хворому дитячим церебральним паралічом

5. Візьми: Атропіну сульфату 0,01

Димедролу 0,05

Новокаїну 0,1

Розчину натрію хлориду 0,9% - 10 мл

Змішай. Дай.

Познач. По 5 крапель у ніс 2 рази на день.

Хворому на шизофренію

Додаток 1
до Правил виписування рецептів
на лікарські
засоби і вироби медичного
призначення

Прізвище, ім'я та по батькові і
вік хворого _____
Адреса хворого або номер медичної карти
амбулаторного хворого _____
Назва та кількість виписаних лікарських
засобів _____
Номер рецепта № _____ " ____ " _____ 20__ р.
(дата виписки рецепта)
лінія відриву

ФОРМА

рецептурного бланка № 1 (ф-1) для виписування лікарських засобів і виробів медичного
призначення, що відпускаються за повну вартість, безоплатно, з доплатою і таких, що підлягають
предметно-кількісному обліку

Назва закладу*
(штамп закладу) _____ Код закладу за ЗКУД
Код за ЄДРПОУ
Медична документація ф-1

Номер рецепта _____

РЕЦЕПТ

(дорослий, дитячий - потрібне підкреслити)

" ____ " _____ 20__ р.
(дата виписки рецепта)

За повну вартість _____ Безоплатно _____ З доплатою _____

Прізвище, ім'я та по батькові і
вік хворого _____

Адреса хворого або номер
медичної карти
амбулаторного хворого _____

Прізвище, ім'я та по батькові
лікаря _____

I Rp:

I

I

I Rp:

I

I

I Rp:

I

I

Підпис та особиста печатка
лікаря (розбірливо)
Рецепт дійсний протягом 1 місяця

М. П.
печатка лікувально-профілактичного закладу

Пам'ятка лікарю
(друкується на зворотному боці рецептурного бланка)

Код лікувально-профілактичного закладу друкується друкарським способом або ставиться штамп.

Рецепт виписується латинською мовою, розбірливо, чітко, чорнилом або кульковою ручкою, виправлення забороняються.

На одному рецептурному бланку виписується: одне найменування лікарського засобу, що вміщує отруйні або наркотичні лікарські засоби, або 1 - 3 найменування інших лікарських засобів.

Дозволяються тільки прийняті правилами скорочення позначень.

Тверді і сипучі речовини в грамах (0,01; 0,5; 1,0), рідкі - в мілілітрах, грамах і краплях.

Спосіб вживання пишеться державною мовою відповідно до Закону України "Про мови в Українській РСР", забороняється обмежуватись загальними вказівками: "Внутрішнє", "Зовнішнє", "Відомо" і т. ін.

	<hr/> Штамп аптеки <hr/>		
<hr/> № лікарської форми індивідуального виготовлення <hr/>	<hr/> <table border="0" style="width: 100%;"><tr><td style="width: 60%;">Перевірів</td><td style="width: 40%;">Відпустив</td></tr></table> <hr/>	Перевірів	Відпустив
Перевірів	Відпустив		
<hr/> Прийняв	Виготовив <hr/>		

*) Лікарі, які займаються приватною медичною практикою, у верхньому лівому куті зазначають свою адресу, номер ліцензії.

***) Забороняється нанесення на рецептурний бланк будь-якої інформації (у тому числі й рекламної), за винятком номера страхового поліса (за необхідності).

Додаток 1
до Правил виписування рецептів
на лікарські
засоби і виробу медичного
призначення

Прізвище, ім'я та по батькові і
вік хворого _____
Адреса хворого або номер медичної карти
амбулаторного хворого _____
Назва та кількість виписаних лікарських
засобів _____
Номер рецепта № _____ " ____ " _____ 20__ р.

(дата виписки рецепта)

лінія відриву

ФОРМА

рецептурного бланка № 1 (ф-1) для виписування лікарських засобів і виробів медичного
призначення, що відпускаються за повну вартість, безоплатно, з доплатою і таких, що підлягають
предметно-кількісному обліку

Назва закладу*
(штамп закладу)

Код закладу за ЗКУД
Код за ЄДРПОУ
Медична документація ф-1

Номер рецепта _____

РЕЦЕПТ

(дорослий, дитячий - потрібне підкреслити)

" ____ " _____ 20__ р.
(дата виписки рецепта)

За повну вартість   Безоплатно   З доплатою

Прізвище, ім'я та по батькові і
вік хворого _____

Адреса хворого або номер
медичної карти
амбулаторного хворого _____

Прізвище, ім'я та по батькові
лікаря _____

I Rp:

I
I

I Rp:

I
I

I Rp:

I
I

Підпис та особиста печатка
лікаря (розбірливо)
Рецепт дійсний протягом 1 місяця

М. П.
печатка лікувально-профілактичного закладу

Пам'ятка лікарю
(друкується на зворотному боці рецептурного бланка)

Код лікувально-профілактичного закладу друкується друкарським способом або ставиться штамп.

Рецепт виписується латинською мовою, розбірливо, чітко, чорнилом або кульковою ручкою, виправлення забороняються.

На одному рецептурному бланку виписується: одне найменування лікарського засобу, що вміщує отруйні або наркотичні лікарські засоби, або 1 - 3 найменування інших лікарських засобів.

Дозволяються тільки прийняті правилами скорочення позначень.

Тверді і сипучі речовини в грамах (0,01; 0,5; 1,0), рідкі - в мілілітрах, грамах і краплях.

Спосіб вживання пишеться державною мовою відповідно до Закону України "Про мови в Українській РСР", забороняється обмежуватись загальними вказівками: "Внутрішнє", "Зовнішнє", "Відомо" і т. ін.

_____
Штамп аптеки

_____
№ лікарської форми
індивідуального виготовлення

_____
Перевірив

_____
Відпустив

_____
Прийняв

_____
Виготовив

*) Лікарі, які займаються приватною медичною практикою, у верхньому лівому куті зазначають свою адресу, номер ліцензії.

**) Забороняється нанесення на рецептурний бланк будь-якої інформації (у тому числі й рекламної), за винятком номера страхового поліса (за необхідності).

Додаток 1
до Правил виписування рецептів
на лікарські
засоби і виробу медичного
призначення

Прізвище, ім'я та по батькові і
вік хворого _____
Адреса хворого або номер медичної карти
амбулаторного хворого _____
Назва та кількість виписаних лікарських
засобів _____
Номер рецепта № _____ " ____ " _____ 20__ р.
(дата виписки рецепта)

.....

лінія відриву

ФОРМА

рецептурного бланка № 1 (ф-1) для виписування лікарських засобів і виробів медичного
призначення, що відпускаються за повну вартість, безоплатно, з доплатою і таких, що підлягають
предметно-кількісному обліку

Назва закладу*
(штамп закладу) _____ Код закладу за ЗКУД
Код за ЄДРПОУ
Медична документація ф-1

Номер рецепта _____

РЕЦЕПТ

(дорослий, дитячий - потрібне підкреслити)

" ____ " _____ 20__ р.
(дата виписки рецепта)

За повну вартість   Безоплатно   З доплатою

Прізвище, ім'я та по батькові і
вік хворого _____

Адреса хворого або номер
медичної карти
амбулаторного хворого _____

Прізвище, ім'я та по батькові
лікаря _____

I Rp:

I
I

I Rp:

I
I

I Rp:

I
I

Підпис та особиста печатка
лікаря (розбірливо)
Рецепт дійсний протягом 1 місяця

М. П.
печатка лікувально-профілактичного закладу

Пам'ятка лікарю
(друкується на зворотному боці рецептурного бланка)

Код лікувально-профілактичного закладу друкується друкарським способом або ставиться штамп.

Рецепт виписується латинською мовою, розбірливо, чітко, чорнилом або кульковою ручкою, виправлення забороняються.

На одному рецептурному бланку виписується: одне найменування лікарського засобу, що вміщує отруйні або наркотичні лікарські засоби, або 1 - 3 найменування інших лікарських засобів.

Дозволяються тільки прийняті правилами скорочення позначень.

Тверді і сипучі речовини в грамах (0,01; 0,5; 1,0), рідкі - в мілілітрах, грамах і краплях.

Спосіб вживання пишеться державною мовою відповідно до Закону України "Про мови в Українській РСР", забороняється обмежуватись загальними вказівками: "Внутрішнє", "Зовнішнє", "Відомо" і т. ін.

_____
Штамп аптеки

_____
№ лікарської форми
індивідуального виготовлення

_____
Перевірив

_____
Відпустив

_____
Прийняв

_____
Виготовив

*) Лікарі, які займаються приватною медичною практикою, у верхньому лівому куті зазначають свою адресу, номер ліцензії.

**) Забороняється нанесення на рецептурний бланк будь-якої інформації (у тому числі й рекламної), за винятком номера страхового поліса (за необхідності).

Додаток 1
до Правил виписування рецептів
на лікарські
засоби і виробу медичного
призначення

Прізвище, ім'я та по батькові і
вік хворого _____

Адреса хворого або номер медичної карти
амбулаторного хворого _____

Назва та кількість виписаних лікарських
засобів _____

Номер рецепта № _____ " ____ " _____ 20__ р.
(дата виписки рецепта)

лінія відриву

ФОРМА

рецептурного бланка № 1 (ф-1) для виписування лікарських засобів і виробів медичного
призначення, що відпускаються за повну вартість, безоплатно, з доплатою і таких, що підлягають
предметно-кількісному обліку

Назва закладу*
(штамп закладу)

Код закладу за ЗКУД
Код за ЄДРПОУ
Медична документація ф-1

Номер рецепта _____

РЕЦЕПТ

(дорослий, дитячий - потрібне підкреслити)

" ____ " _____ 20__ р.
(дата виписки рецепта)

За повну вартість

Безоплатно

З доплатою

Прізвище, ім'я та по батькові і
вік хворого _____

Адреса хворого або номер
медичної карти
амбулаторного хворого _____

Прізвище, ім'я та по батькові
лікаря _____

I Rp:

I

I

I Rp:

I

I

I Rp:

I

I

Підпис та особиста печатка
лікаря (розбірливо)

Рецепт дійсний протягом 1 місяця

М. П.
печатка лікувально-профілактичного закладу

Пам'ятка лікарю
(друкується на зворотному боці рецептурного бланка)

Код лікувально-профілактичного закладу друкується друкарським способом або ставиться штамп.

Рецепт виписується латинською мовою, розбірливо, чітко, чорнилом або кульковою ручкою, виправлення забороняються.

На одному рецептурному бланку виписується: одне найменування лікарського засобу, що вміщує отруйні або наркотичні лікарські засоби, або 1 - 3 найменування інших лікарських засобів.

Дозволяються тільки прийняті правилами скорочення позначень.

Тверді і сипучі речовини в грамах (0,01; 0,5; 1,0), рідкі - в мілілітрах, грамах і краплях.

Спосіб вживання пишеться державною мовою відповідно до Закону України "Про мови в Українській РСР", забороняється обмежуватись загальними вказівками: "Внутрішнє", "Зовнішнє", "Відомо" і т. ін.

_____
Штамп аптеки

_____
№ лікарської форми
індивідуального виготовлення

_____
Перевірив

_____
Відпустив

_____
Прийняв

_____
Виготовив

*) Лікарі, які займаються приватною медичною практикою, у верхньому лівому куті зазначають свою адресу, номер ліцензії.

**) Забороняється нанесення на рецептурний бланк будь-якої інформації (у тому числі й рекламної), за винятком номера страхового поліса (за необхідності).

Додаток 1
до Правил виписування рецептів
на лікарські
засоби і виробу медичного
призначення

Прізвище, ім'я та по батькові і
вік хворого _____

Адреса хворого або номер медичної карти
амбулаторного хворого _____

Назва та кількість виписаних лікарських
засобів _____

Номер рецепта № _____ " ____ " _____ 20__ р.
(дата виписки рецепта)

лінія відриву

ФОРМА

рецептурного бланка № 1 (ф-1) для виписування лікарських засобів і виробів медичного
призначення, що відпускаються за повну вартість, безоплатно, з доплатою і таких, що підлягають
предметно-кількісному обліку

Назва закладу*
(штамп закладу)

Код закладу за ЗКУД
Код за ЄДРПОУ
Медична документація ф-1

Номер рецепта _____

РЕЦЕПТ

(дорослий, дитячий - потрібне підкреслити)

" ____ " _____ 20__ р.
(дата виписки рецепта)

За повну вартість   Безоплатно   З доплатою

Прізвище, ім'я та по батькові і
вік хворого _____

Адреса хворого або номер
медичної карти
амбулаторного хворого _____

Прізвище, ім'я та по батькові
лікаря _____

I Rp:

I

I

I Rp:

I

I

I Rp:

I

I

Підпис та особиста печатка
лікаря (розбірливо)

Рецепт дійсний протягом 1 місяця

М. П.
печатка лікувально-профілактичного закладу

Пам'ятка лікарю
(друкується на зворотному боці рецептурного бланка)

Код лікувально-профілактичного закладу друкується друкарським способом або ставиться штамп.

Рецепт виписується латинською мовою, розбірливо, чітко, чорнилом або кульковою ручкою, виправлення забороняються.

На одному рецептурному бланку виписується: одне найменування лікарського засобу, що вміщує отруйні або наркотичні лікарські засоби, або 1 - 3 найменування інших лікарських засобів.

Дозволяються тільки прийняті правилами скорочення позначень.

Тверді і сипучі речовини в грамах (0,01; 0,5; 1,0), рідкі - в мілілітрах, грамах і краплях.

Спосіб вживання пишеться державною мовою відповідно до Закону України "Про мови в Українській РСР", забороняється обмежуватись загальними вказівками: "Внутрішнє", "Зовнішнє", "Відомо" і т. ін.

_____
Штамп аптеки

_____
№ лікарської форми
індивідуального виготовлення

_____
Перевірив

_____
Відпустив

_____
Прийняв

_____
Виготовив

*) Лікарі, які займаються приватною медичною практикою, у верхньому лівому куті зазначають свою адресу, номер ліцензії.

**) Забороняється нанесення на рецептурний бланк будь-якої інформації (у тому числі й рекламної), за винятком номера страхового поліса (за необхідності).

Додаток 1
до Правил виписування рецептів
на лікарські
засоби і виробу медичного
призначення

Прізвище, ім'я та по батькові і
вік хворого _____
Адреса хворого або номер медичної карти
амбулаторного хворого _____
Назва та кількість виписаних лікарських
засобів _____
Номер рецепта № _____ " ____ " _____ 20__ р.
(дата виписки рецепта)

лінія відриву

ФОРМА

рецептурного бланка № 1 (ф-1) для виписування лікарських засобів і виробів медичного
призначення, що відпускаються за повну вартість, безоплатно, з доплатою і таких, що підлягають
предметно-кількісному обліку

Назва закладу*
(штамп закладу) _____ Код закладу за ЗКУД
Код за ЄДРПОУ
Медична документація ф-1

Номер рецепта _____

РЕЦЕПТ

(дорослий, дитячий - потрібне підкреслити)

" ____ " _____ 20__ р.
(дата виписки рецепта)

За повну вартість   Безоплатно   З доплатою

Прізвище, ім'я та по батькові і
вік хворого _____

Адреса хворого або номер
медичної карти
амбулаторного хворого _____

Прізвище, ім'я та по батькові
лікаря _____

I Rp:

I
I

I Rp:

I
I

I Rp:

I
I

Підпис та особиста печатка
лікаря (розбірливо)
Рецепт дійсний протягом 1 місяця

М. П.
печатка лікувально-профілактичного закладу

Пам'ятка лікарю
(друкується на зворотному боці рецептурного бланка)

Код лікувально-профілактичного закладу друкується друкарським способом або ставиться штамп.

Рецепт виписується латинською мовою, розбірливо, чітко, чорнилом або кульковою ручкою, виправлення забороняються.

На одному рецептурному бланку виписується: одне найменування лікарського засобу, що вміщує отруйні або наркотичні лікарські засоби, або 1 - 3 найменування інших лікарських засобів.

Дозволяються тільки прийняті правилами скорочення позначень.

Тверді і сипучі речовини в грамах (0,01; 0,5; 1,0), рідкі - в мілілітрах, грамах і краплях.

Спосіб вживання пишеться державною мовою відповідно до Закону України "Про мови в Українській РСР", забороняється обмежуватись загальними вказівками: "Внутрішнє", "Зовнішнє", "Відомо" і т. ін.

	<hr/> Штамп аптеки <hr/>		
<hr/> № лікарської форми індивідуального виготовлення <hr/>	<hr/> <table border="0" style="width: 100%;"><tr><td style="width: 60%;">Перевірів</td><td style="width: 40%;">Відпустив</td></tr></table> <hr/>	Перевірів	Відпустив
Перевірів	Відпустив		
<hr/> Прийняв	Виготовив <hr/>		

*) Лікарі, які займаються приватною медичною практикою, у верхньому лівому куті зазначають свою адресу, номер ліцензії.

***) Забороняється нанесення на рецептурний бланк будь-якої інформації (у тому числі й рекламної), за винятком номера страхового поліса (за необхідності).

Додаток 1
до Правил виписування рецептів
на лікарські
засоби і виробу медичного
призначення

Прізвище, ім'я та по батькові і
вік хворого _____

Адреса хворого або номер медичної карти
амбулаторного хворого _____

Назва та кількість виписаних лікарських
засобів _____

Номер рецепта № _____ " ____ " _____ 20__ р.
(дата виписки рецепта)

лінія відриву

ФОРМА

рецептурного бланка № 1 (ф-1) для виписування лікарських засобів і виробів медичного
призначення, що відпускаються за повну вартість, безоплатно, з доплатою і таких, що підлягають
предметно-кількісному обліку

Назва закладу*
(штамп закладу)

Код закладу за ЗКУД
Код за ЄДРПОУ
Медична документація ф-1

Номер рецепта _____

РЕЦЕПТ

(дорослий, дитячий - потрібне підкреслити)

" ____ " _____ 20__ р.
(дата виписки рецепта)

За повну вартість

Безоплатно

З доплатою

Прізвище, ім'я та по батькові і
вік хворого _____

Адреса хворого або номер
медичної карти
амбулаторного хворого _____

Прізвище, ім'я та по батькові
лікаря _____

I Rp:

I

I

I Rp:

I

I

I Rp:

I

I

Підпис та особиста печатка
лікаря (розбірливо)

Рецепт дійсний протягом 1 місяця

М. П.

печатка лікувально-профілактичного закладу

Пам'ятка лікарю
(друкується на зворотному боці рецептурного бланка)

Код лікувально-профілактичного закладу друкується друкарським способом або ставиться штамп.

Рецепт виписується латинською мовою, розбірливо, чітко, чорнилом або кульковою ручкою, виправлення забороняються.

На одному рецептурному бланку виписується: одне найменування лікарського засобу, що вміщує отруйні або наркотичні лікарські засоби, або 1 - 3 найменування інших лікарських засобів.

Дозволяються тільки прийняті правилами скорочення позначень.

Тверді і сипучі речовини в грамах (0,01; 0,5; 1,0), рідкі - в мілілітрах, грамах і краплях.

Спосіб вживання пишеться державною мовою відповідно до Закону України "Про мови в Українській РСР", забороняється обмежуватись загальними вказівками: "Внутрішнє", "Зовнішнє", "Відомо" і т. ін.

_____
Штамп аптеки

_____
№ лікарської форми
індивідуального виготовлення

_____
Перевірив

_____
Відпустив

_____
Прийняв

_____
Виготовив

*) Лікарі, які займаються приватною медичною практикою, у верхньому лівому куті зазначають свою адресу, номер ліцензії.

**) Забороняється нанесення на рецептурний бланк будь-якої інформації (у тому числі й рекламної), за винятком номера страхового поліса (за необхідності).

Додаток 2
до Правил виписування рецептів
на лікарські
засоби і виробу медичного
призначення

Спеціальний рецептурний бланк
форми № 3 (ф-3) для виписування наркотичних
та психотропних лікарських засобів

Ідентифікаційний код
за ЄДРПОУ _____
_____
(найменування закладу)

Код за ДКУД _____

Медична документація ф-3

М.П.

РЕЦЕПТ

на право одержання лікарського засобу,
що містить наркотичний засіб чи психотропну речовину

Серія _____ № _____ «___» _____ 20__ року
Прізвище та ініціали, вік хворого

Номер медичної карти амбулаторного хворого

Історія хвороби (амбулаторна карта) № _____
Прізвище та ініціали лікаря

Рр:	
-----	--

Підпис і особиста
печатка лікаря
(розбірливо)

Печатка
лікувально-профілактичного
закладу

Рецепт дійсний протягом 10 днів.
Рецепт залишається в аптеці.

Примітка. Серія та номер бланка зазначаються друкарським способом.

Додаток 2
до Правил виписування рецептів
на лікарські
засоби і виробу медичного
призначення

Спеціальний рецептурний бланк
форми № 3 (ф-3) для виписування наркотичних
та психотропних лікарських засобів

Ідентифікаційний код
за ЄДРПОУ _____
_____
(найменування закладу)

Код за ДКУД _____

Медична документація ф-3

М.П.

РЕЦЕПТ

на право одержання лікарського засобу,
що містить наркотичний засіб чи психотропну речовину

Серія _____ № _____ «___» _____ 20__ року
Прізвище та ініціали, вік хворого

_____
Номер медичної карти амбулаторного хворого

_____
Історія хвороби (амбулаторна карта) № _____
Прізвище та ініціали лікаря

Рр:	
-----	--

Підпис і особиста
печатка лікаря
(розбірливо)

Печатка
лікувально-профілактичного
закладу

Рецепт дійсний протягом 10 днів.
Рецепт залишається в аптеці.

Примітка. Серія та номер бланка зазначаються друкарським способом.

Додаток 2
до Правил виписування рецептів
на лікарські
засоби і виробу медичного
призначення

Спеціальний рецептурний бланк
форми № 3 (ф-3) для виписування наркотичних
та психотропних лікарських засобів

Ідентифікаційний код
за ЄДРПОУ _____
_____
(найменування закладу)

Код за ДКУД _____

Медична документація ф-3

М.П.

РЕЦЕПТ

на право одержання лікарського засобу,
що містить наркотичний засіб чи психотропну речовину

Серія _____ № _____ «__» _____ 20__ року
Прізвище та ініціали, вік хворого

Номер медичної карти амбулаторного хворого

Історія хвороби (амбулаторна карта) № _____
Прізвище та ініціали лікаря

Рр:	
-----	--

Підпис і особиста
печатка лікаря
(розбірливо)

Печатка
лікувально-профілактичного
закладу

Рецепт дійсний протягом 10 днів.
Рецепт залишається в аптеці.

Примітка. Серія та номер бланка зазначаються друкарським способом.

Додаток 2
до Правил виписування рецептів
на лікарські
засоби і виробу медичного
призначення

Спеціальний рецептурний бланк
форми № 3 (ф-3) для виписування наркотичних
та психотропних лікарських засобів

Ідентифікаційний код
за ЄДРПОУ _____
_____
(найменування закладу)

Код за ДКУД _____

Медична документація ф-3

М.П.

РЕЦЕПТ

на право одержання лікарського засобу,
що містить наркотичний засіб чи психотропну речовину

Серія _____ № _____ «___» _____ 20__ року
Прізвище та ініціали, вік хворого

Номер медичної карти амбулаторного хворого

Історія хвороби (амбулаторна карта) № _____
Прізвище та ініціали лікаря

Рр:	
-----	--

Підпис і особиста
печатка лікаря
(розбірливо)

Печатка
лікувально-профілактичного
закладу

Рецепт дійсний протягом 10 днів.
Рецепт залишається в аптеці.

Примітка. Серія та номер бланка зазначаються друкарським способом.

Додаток 2
до Правил виписування рецептів
на лікарські
засоби і виробу медичного
призначення

Спеціальний рецептурний бланк
форми № 3 (ф-3) для виписування наркотичних
та психотропних лікарських засобів

Ідентифікаційний код
за ЄДРПОУ _____
_____
(найменування закладу)

Код за ДКУД _____

Медична документація ф-3

М.П.

РЕЦЕПТ

на право одержання лікарського засобу,
що містить наркотичний засіб чи психотропну речовину

Серія _____ № _____ «___» _____ 20__ року
Прізвище та ініціали, вік хворого

Номер медичної карти амбулаторного хворого

Історія хвороби (амбулаторна карта) № _____
Прізвище та ініціали лікаря

Рр:	
-----	--

Підпис і особиста
печатка лікаря
(розбірливо)

Печатка
лікувально-профілактичного
закладу

Рецепт дійсний протягом 10 днів.
Рецепт залишається в аптеці.

Примітка. Серія та номер бланка зазначаються друкарським способом.

Додаток 2
до Правил виписування рецептів
на лікарські
засоби і виробу медичного
призначення

Спеціальний рецептурний бланк
форми № 3 (ф-3) для виписування наркотичних
та психотропних лікарських засобів

Ідентифікаційний код
за ЄДРПОУ _____
_____
(найменування закладу)

Код за ДКУД _____

Медична документація ф-3

М.П.

РЕЦЕПТ

на право одержання лікарського засобу,
що містить наркотичний засіб чи психотропну речовину

Серія _____ № _____ «___» _____ 20__ року
Прізвище та ініціали, вік хворого

_____
Номер медичної карти амбулаторного хворого

_____
Історія хвороби (амбулаторна карта) № _____
Прізвище та ініціали лікаря

Рр:	
-----	--

Підпис і особиста
печатка лікаря
(розбірливо)

Печатка
лікувально-профілактичного
закладу

Рецепт дійсний протягом 10 днів.
Рецепт залишається в аптеці.

Примітка. Серія та номер бланка зазначаються друкарським способом.

Після виконання практичної роботи студент повинен отримати практичні навички та вміння по:

- організації роботи рецептурно-виробничого відділу;
- застосування правил виписування і прийому рецептів;
- поясненню порядку відпуску ліків амбулаторним хворим;
- прийому рецептів від населення, аналізувати помилки;
- відпуску ліків за рецептами лікарів.

ЗАНЯТТЯ 12

ТЕМА: ТАКСУВАННЯ РІЗНИХ ПРОПИСІВ НА ЛІКАРСЬКІ ТА ПАРФУМЕРНО-КОСМЕТИЧНІ ФОРМИ. ВИЗНАЧЕННЯ ТАРИФІВ ЗА ЇХ ВИГОТОВЛЕННЯ В АПТЕКАХ.

Мета заняття: вивчити порядок визначення вартості екстемпоральної рецептури і внутріаптечної заготовки в аптеках.

Студент повинен знати: правила визначення вартості лікарських засобів індивідуального виготовлення та їх реєстрації.

Контрольні питання:

1. Поняття про тарифи. Види тарифів.
2. Організація прийому, таксування і реєстрації індивідуальних лікарських засобів. Особливості реєстрації безоплатних і пільгових рецептів.
3. Організація виготовлення ліків в аптечних умовах.
  - 3.1. Загальні вимоги до виготовлення лікарських засобів в умовах аптеки.
  - 3.2. Оснащення асистентської кімнати.
  - 3.3. Загальні правила виготовлення ліків.
  - 3.4. Особливості роботи з наркотичними, психотропними речовинами і прекурсорами списку №1.
  - 3.5. Особливості роботи з отруйними та сильнодіючими речовинами.
4. Особливості визначення вартості серійно виготовлених лікарських засобів.

Основні поняття і терміни: таксування рецепту, екстемпоральна рецептура, тарифи за виготовлення індивідуальних ліків.

Питання для самоконтролю знань:

1. Охарактеризуйте організацію роботи аптеки з прийому рецептів на екстемпоральні ліки.
2. Вкажіть загальні правила таксування рецептів.
3. Назвіть порядок визначення вартості недозованих порошків.
4. Поясніть порядок визначення вартості дозованих порошків.
5. Опишіть порядок визначення вартості рідини для зовнішнього і внутрішнього застосування.
6. Назвіть порядок визначення вартості очних крапель і очних мазей.
7. Вкажіть порядок визначення вартості ін'єкційних розчинів.
8. Поясніть порядок визначення вартості суспензій, лініментів, свічок.
9. Опишіть порядок визначення вартості лікарських засобів, що містять наркотичні та психотропні речовини.
10. Перелічіть документи, в яких ведуть облік ліків індивідуального виготовлення за рецептами лікарів.
11. Перелічіть документи, в яких ведуть облік лікарських засобів, приготованих по часто повторюваним прописам.

12. Поясніть визначення вартості готових ліків заводського виготовлення при порушенні цілісності упаковки.
13. Опишіть обладнання та оснащення асистентської кімнати.
14. Назвіть загальні правила виготовлення ліків в умовах аптеки.
15. Вкажіть особливості роботи з наркотичними, психотропними, прекурсорами списку №1, отруйними та сильнодіючими речовинами.
16. Поясніть особливості визначення вартості серійно виготовлених лікарських засобів.

Завдання для практичної роботи.

Завдання 1. Визначити вартість лікарських засобів індивідуального виготовлення по прийнятим рецептами (рецепти з теми № 10).

Прайс - лист на роздрібні ціни вагових лікарських засобів (Для навчальних цілей)

1. Анальгін	1г	2-00
2. Анестезин	1г	1-45
3. Адонізид	100мл	0-10
4. Атропіну сульфат	1г	0-50
5. Атропіну сульфату тритурація 1:100	1г	0-10
6. Амідопірин	1г	1-00
7. Антипірин	1г	0-80
8. Барбамил	1г	1-90
9. Бромізовал	1г	0-59
10. Барбітал натрію	1г	2-10
11. Бура	10г	0-40
12. Бутирол	10г	0-50
13. Вазелін	10г	0-35
14. Вісмуту нітрат основний	1г	0-29
15. Вода очищена	1л	1-80
16. Вода для ін'єкцій	1л	2-10

17. Вода м'ятна	100мл	2-25
18. Вода кропова	100 мл	1-80
19. Гексаметилентетрамін	1г	0-30
20. Глина біла	1г	0-10
21. Гліцерин	100г	0-71
22. Глюкоза	1г	0-24
23. Дерматол	1г	0-56
24. Дикаїн	1г	4-20
25. Димедрол	1г	0-80
26. Іхтіол	10г	0-50
27. Йод	1г	0-25
28. Жир свинячий	10г	0-20
29. Калію бромид	1г	0-15
30. Калію йодид	1г	0-95
31. Калію хлорид	1г	0-19
32. Кальцію глюконат	1г	0-37
33. Кальцію карбонат	100г	0-10
34. Кальцію хлорид	100г	0-24
35. Кальцію фосфат	1г	0-38
36. Кислота аскорбінова	10г	2-90
37. Кислота борна	100г	1-00
38. Кислота лимона	1г	0-86
39. Кислота саліцилова	1г	0-85
40. Кислота хлористоводнева розведена	100мл	0-60
41. Кислота хлористоводнева концентрована	100мл	2-00
42. Камфора	1г	0-80
43. Корінь алтею	1г	0-25

44. Кодеїн	1г	0-50
45. Кодеїну фосфат	1г	0-50
46. Коларгол	1г	0-30
47. Краплі нашатирно-анісові	100мл	1-20
48. Кофеїн-бензоат натрію	1г	0-40
49. Кореневище з коріннями валеріани	1г	0-22
50. Крахмал картопляний	100г	0-66
51. Ксероформ	1г	0-22
52. Ланолін	1г	0-90
53. Ланолін безводний	10г	1-00
54. Левоміцетин	1г	0-22
55. Лист мучниці	10г	0-45
56. Лист м'яти перцевої	1г	0-63
57. Магнію сульфат	1г	0-19
58. Масло вазелінове	10г	0-10
59. Ментол	1г	0-63
60. Метилурацил	1г	0-30
61. Морфіну гідрохлорид	1г	0-20
62. Масло какао	10г	0-17
63. Масло соняшникове	10г	0-30
64. Масло белени	10г	2-40
65. Метилсаліцилат	10г	0-50
66. Настоянка валеріани	100мл	0-65
67. Новокаїн	1г	1-60
68. Настоянка ландишу	100мл	0-80
69. Настоянка м'яти перцевої	10мл	0-60
70. Настоянка беладони	100мл	0-50

71. Настоянка кропиви собачої	100мл	0-75
72. Настоянка стручкового перцю	100мл	1-00
73. Натрію саліцилат	10г	0-21
74. Натрію гідрокарбонат	10г	0-10
75. Натрію бензоат	10г	0-50
76. Натрію хлорид	1г	0-17
77. Натрію бромід	1г	0-30
78. Настоянка календули	100мл	1-40
79. Парафін	1г	0-10
80. Парацетамол	1г	0-40
81. Папаверину гідрохлорид	1г	0-16
82. Пепсин	1г	0-21
83. Пілокарпіну гідрохлорид	1г	0-62
84. Платифіліну гідротартрат	1г	0-84
85. Рибофлавін	1г	0-69
86. Ртуті оксиду жовтого	1г	1-50
87. Ртуті дихлорид	1г	0-50
88. Розчин адреналіну гідрохлориду	1мл	1-00
89. Розчин кальцію хлориду 50%	100г	0-18
90. Розчин аміаку	10г	0-12
91. Резорцин	1г	3-50
92. Цукор	100г	0-65
93. Цукор молочний	100г	0-24
94. Срібла нітрат	1г	1-68
95. Спирт етиловий 96%	100мл	1-00
96. Спирт етиловий 96%	100г	1-12
97. Спирт етиловий 95%	100мл	0-85

98. Спирт етиловий 95%	100г	0-90
99. Спирт етиловий 90%	100мл	0-80
100. Спирт етиловий 90%	100г	0-90
101. Спирт етиловий 70%	100мл	0-78
102. Спирт етиловий 70%	100г	0-82
103. Спирт етиловий 60%	100мл	0-70
104. Спирт етиловий 60%	100г	0-75
105. Спирт етиловий 50%	100мл	0-60
106. Спирт етиловий 50%	100г	0-65
107. Спирт етиловий 40%	100мл	0-50
108. Спирт етиловий 40%	100г	0-55
109. Сироп цукровий	100мл	1-20
110. Сірка осаждена	10г	0-50
111. Сульфацил-натрію	1г	0-25
112. Спирт камфорний	100мл	1-30
113. Тальк	10г	0-50
114. Трава термопсісу	10г	0-50
115. Хініну гідрохлорид	1г	1-40
116. Хлороформ	100г	0-23
117. Цинку оксид	1г	0-10
118. Цинку сульфат	1г	0-30
119. Етакридину лактат	1г	0-48
120. Етамінал натрію	1г	2-30
121. Етилморфіну гідролорид	1г	0-50
122. Ефедрину гідрохлорид	1г	0-50
123. Еуфілін	1г	0-69
124. Еліксир грудний	10мл	0-60

125. Екстракт беладони густий	10г	0-82
126. Екстракт беладони сухий	10г	0-80
127. Екстракт корню алтею сухий	10г	0-70
128. Екстракт глоду	100мл	2-80
129. Екстракт солодкого корню сухий	1г	0-50
130. Фенобарбитал	1г	0-30
131. Фенілсаліцилат	1г	1-00
132. Фталазол	1г	0-75
133. Фурацилін	1г	1-00

Примітка : у разі відсутності в переліку необхідної субстанції для навчальних цілей можна прийняти таку ціну:

1г = 1 грн;

10 мл = 1 грн.

Прайс лист на аптечну тару, упаковку (для навчальних цілей)

1. Банки скляні до 50 мл		0-50
2. Банки скляні до 100 мл		0-50
3. Банки скляні до 250 мл		0-50
4. Склянки аптечні до 50 мл		0-50
5. Склянки аптечні до 100 мл		0-50
6. Склянки аптечні до 250 мл		0-50
7. Склянки аптечні до 500 мл		1-20
8. Пакет для свічок, порошоків, пілюль	1 шт.	0-05
9. Флакон пеніциліновий	1 шт.	0-18
10. Колпачки	1 шт.	0-10
11. Пробки	1 шт.	0-20
12. Коробки картоні	1 шт.	0-10

ТАРИФИ
за виготовлення індивідуальних лікарських форм

Назва лікарської форми і основних технологічних операцій	Од. вим.	Тарифи за виготов. (грн)
1. Приготування 2-компонентного пропису		
1.1. Розчини для ін'єкцій об'ємом:		
до 100 мл	фл.	2-91
200-250 мл	фл.	2-99
400-500 мл	фл.	3-11
1.2. Очні каплі (мазі). Ліки для новонароджених.	фл.	1-32
1.3. Масла стерильні.	фл.	1-00
1.4. Розчини і каплі для зовнішнього і внутрішнього вживання об'ємом:		
до 250 мл	фл.	0-32
400-500 мл	фл.	0-36
від 1 л до 5 л	фл.	0-60
5 л і більше	фл.	0-84
1.5. Настояї і відвари об'ємом:		
до 250 мл	фл.	0-40
400-500 мл	фл.	0-48
від 1 л до 5 л	фл.	0-51
1.6. Порошки дозовані №10		
1.6.1. Дозування кожних наступних 10 порошків		
1.7. Порошки і збори недозовані		
1.8. Мазі, пластри, пасти. Емульсії, суспензії, лініменти, пілюлі №30.		
1.8.1. Дозування кожних наступних 10 пілюль		
1.9. Свічі №10		
1.9.1. Дозування кожних наступних 10 свічок		
2. Додавання кожного наступного компоненту в лікарську форму		
3. Відповідальність за роботу з отруйними, наркотичними та психотропними засобами та прекурсорами списку №1		
4. Відпуск спирту етилового об'ємом:		
до 250 мл	опер.	0-20
400-500 мл	опер.	0-24
від 1 л до 5 л	опер.	0-48
5 л і більше	опер.	0-72
5. Фасування лікарських засобів та виробів медичного призначення		
6. Отримання і відпуск:		
6.1. Води очищеної		
	1 кг/л	2-00
6.2. Води для ін'єкцій		
	1 кг/л	4-00

ТАБЛИЦЯ КРАПЕЛЬ

(кількість крапель в 1г і в 1мл і маса 1 краплі рідких лікарських форм при 20° С за стандартним краплеміром з відхиленням ±5%)

№ п.п.	Назва	Кількість крапель		Вага 1 кр. в мг
		в г	в мл	
1.	Адонізид	35	34	29
2.	Валідол	54	48	19
3.	Вода очищена	20	20	50
4.	Екстракт крушини рідкий	39	40	26
5.	Екстракт глоду рідкий	53	52	19
6.	Ефір медичний	87	62	11
7.	Кислота хлористоводнева розведена	20	21	50
8.	Кордіамін	29	29	34
9.	Настоянка красавки	46	44	22
10.	Настоянка валеріани	56	51	18
11.	Настоянка ландишу	56	50	18
12.	Настоянка кропиви собачої	56	51	18
13.	Настоянка м'яти перцевої	61	52	16
14.	Настоянка полині	56	51	18
15.	Настоянка строфанту	54	49	19
16.	Нашатирно-анісові краплі	56	49	18
17.	Масло м'яти перцевої	51	47	20
18.	Розчин адреналіну гідрохлориду 0,1%	25	25	40
19.	Розчин йоду спиртовий 5%	49	48	20
20.	Розчин йоду спиртовий 10%	63	56	16
21.	Розчин нітрогліцерину 1%	65	53	15
22.	Хлороформ	59	87	17

Примітка: Стандартний краплемір має зовнішній діаметр 3 мм, внутрішній – 0,6 мм калібрується по воді очищеній шляхом п'ятикратного зважування 20 крапель, маса яких повинна бути від 0,95 до 1,05 р. Краплі слід відмірювати шляхом вільного стікання рідини, краплемір повинен знаходитися строго вертикально.

Додаток 5

КОЕФІЦІЄНТИ

збільшення об'єму водного розчину при розчиненні лікарських речовин

Назва лікарських речовин	Коефіцієнт збільшення об'єму, мл/г	Назва лікарських речовин	Коефіцієнт збільшення об'єму, мл/г
Амізил	0,80	Натрію ацетат (безводний)	0,52
Амонію хлорид	0,72	Натрію бензоат	0,60
Анальгін	0,68	Натрію бромід	0,26
Антипірін	0,85	Натрію гідрокарбонат	0,30
Барбаміл	0,76	Натрію гідроцитрат	0,46
Барбітал-натрій	0,64	Натрію йодид	0,38
Бензилпеніциліну натрієвая сіль	0,68	Натрію нітрат	0,38
Гексаметилентетрамін	0,78	Натрію нітрит	0,37
Глюкоза (безводна)	0,64	Натрію нуклеїнат	0,55
Глюкоза (вологість 10%)	0,69	Натрію парааміносаліцилат	0,64
Дибазол	0,82	Натрію саліцилат	0,59
Дикаїн	0,86	Натрію сульфат (кристалічний)	0,53
Димедрол	0,86	Натрію тетраборат	0,47
Екстракт-концентрат горицвітц сухий стандартизований 1:1	0,60	Натрію тіосульфат	0,51
Екстракт-концентрат корню алтею стандартизований 1:1	0,61	Натрію хлорид	0,33
Етазол-натрій	0,66	Натрію цитрат	0,48
Етилморфіну гідрохлорид	0,76	Новокаїн	0,81
Еуфілін	0,70	Новокаїнамід	0,83
Ефедрину гідрохлорид	0,84	Норсульфазол-натрій	0,71
Желатина	0,75	Папаверину гідрохлорид	0,77
Желатоza	0,73	Пахикарпіну	0,70

		гідройодид	
Ізоніазид	0,72	Пепсин	0,61
Йод (в розчині йодиду калію)	0,23	Пілокарпіну гідрохлорид	0,77
Калію бромід	0,27	Піридоксину гідрохлорид	0,71
Калію йодид	0,25	Поливінілпіролідон	0,81
Калію перманганат	0,36	Протаргол	0,64
Калію хлорид	0,37	Резорцин	0,79
Кальцію глюконат	0,50	Сахароза	0,63
Кальцію лактат	0,67	Свинцю ацетат	0,30
Кальцію хлорид	0,58	Срібла нітрат	0,18
Карбамід	0,73	Спазмолітин	0,86
Кислота амінокапронова	0,79	Спирт поливініловий	0,77
Кислота аскорбінова	0,61	Стрептоміцину сульфат	0,58
Кислота борна	0,68	Стрептоцид розчиний	0,54
Кислота глютамінова	0,62	Сульфацил-натрію	0,62
Кислота лимона	0,62	Танін	0,65
Коларгол	0,61	Тіаміну бромід	0,61
Крохмаль	0,68	Тримекаїн	0,89
Кофеїн-бензоат натрію	0,65	Фенол кристалічний	0,90
Магнію сульфат	0,50	Хініну гідрохлорид	0,81
Мезатон	0,77	Хлоралгідрат	0,76
Метилцелюлоза	0,61	Холіну хлорид	0,89
Натрію ацетат	0,71	Цинку сульфат (кристалічний)	0,41

КОЕФІЦІЄНТИ

водопоглинання лікарської рослинної сировини

Назва сировини	Коефіцієнт	Назва сировини	Коефіцієнт
Квітки липи серцелистої	3,4	Листя сени	1,8
Квітки ромашки лікарської	3,4	Листя толокнянки	1,4
Кора дубу	2,0	Листя шавлію лікарського	3,3
Кора калини звичайної	2,0	Плоди шипшини	1,1
Кора крушини ломкої	1,6	Трава горицвіту весняного	2,8
Корінь китяток великих	2,2	Трава багна звичайного	2,2
Корінь солодки голої	1,7	Трава звіробою звичайного	1,6
Кореневище горцю зміїного	2,0	Трава конваллярії майської	2,5
Кореневище з коренями валеріани	2,9	Трава полини горької	2,1
Кореневище з коренями родовику лікарського	1,7	Трава кропиви собачої	2,0
		Трава хвощу польового	3,0
Кореневище лапчатки прямостоячої	1,4	Інші:	
Листя кропиви двудомної	1,8	- для корнів і кореневищ	1,5
Листя м'яти перцевої	2,4	- для кори, трави, квітів	2,0
Листя мать-і-мачехи	3,0	- для насіння	3,0

Після виконання практичної роботи студент повинен отримати практичні навички та вміння щодо:

- прийому рецептів від населення, аналізувати помилки;
- розрахунку вартості (таксування) різних лікарських прописів;
- визначення тарифів за виготовлення екстемпоральних ліків;

ЗАНЯТТЯ 13

ТЕМА: ПОРЯДОК ВІДПУСКУ ЛІКІВ З АПТЕК.

Мета заняття: вивчити порядок відпуску рецептурних та безрецептурних лікарських засобів із аптек.

Студент повинен знати: порядок відпуску рецептурних та безрецептурних лікарських засобів із аптек.

Контрольні питання:

1. Критерії визначення категорій відпуску лікарських засобів
2. Порядок відпуску рецептурних лікарських засобів з аптек.
3. Порядок відпуску безрецептурних лікарських засобів із аптек
4. Особливості відпуску з аптек лікарських засобів безоплатно або на пільгових умовах.
5. Відпуск лікарських засобів з аптек лікувально-профілактичним закладам.
6. Терміни зберігання рецептів та вимог замовлень в аптеках.

Основні терміни і поняття: рецептурні лікарські засоби, безрецептурні лікарські засоби, особливості відпуску.

Питання для самоконтролю знань:

1. Порядок відпуску з аптеки безрецептурних лікарських засобів.
2. Відпуск з аптек рецептурних лікарських засобів.
3. Норми одноразового відпуску наркотичних засобів.
4. Норми одноразового відпуску психотропних речовин.
5. Норми одноразового відпуску прекурсорів списку 1.
6. Особливості відпуску з аптек наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів списку 1.
7. Відпуск ліків з аптеки безоплатно або на пільгових умовах.
8. Відпуск з аптек препаратів інсуліну.
9. Відпуск ліків з аптек лікувально-профілактичним закладам.
10. Строки зберігання рецептів в аптеці.

Завдання для практичної роботи

Завдання 1. У робочому зошиті відобразити у вигляді таблиці норми відпуску лікарських засобів за групами:

- ✓ наркотичні засоби
- ✓ психотропні речовини
- ✓ прекурсори списку 1

Назва лікарського засобу	Норма відпуску
I. Наркотичні засоби	
II. Психотропні речовини	
III. Прекурсори списку I	

Завдання 2. У робочому зошиті відобразити у вигляді таблиці групи і назви лікарських засобів (за міжнародними непатентованими назвами), які не дозволяється відпускати з аптек за рецептом.

Група лікарських засобів	Назва лікарського засобу
I. Засоби для наркозу	

Завдання 3. В робочому зошиті описати сутність контролю при відпуску порошків. В склад яких входять: кодеїну фосфату 0.015, натрію гідрокарбонату і глюкози по 0,25. Яку максимальну кількість порошків можна приготувати і відпустити з аптеки?

Після виконання практичного завдання студент повинен отримати практичні навички та вміння щодо:

- відпуску рецептурних лікарських засобів;
- відпуску безрецептурних лікарських засобів

ЗАНЯТТЯ 14

ТЕМА : ОРГАНІЗАЦІЯ БЕЗРЕЦЕПТУРНОГО ВІДПУСКУ У ВІТЧИЗНЯНІЙ І ЗАРУБІЖНІЙ ФАРМАЦЕВТИЧНІЙ ПРАКТИЦІ

Мета заняття: вивчити порядок організації безрецептурного відпуску ліків в Україні та за кордоном.

Студент повинен знати: основні принципи організації безрецептурного відпуску ліків в Україні та за кордоном.

Контрольні питання:

1. Характеристика назв лікарських засобів у сучасній фармацевтичній практиці. Порядок присвоєння і особливості застосування назв ЛЗ (міжнародних непатентованих (INN*), патентованих, торгових).
2. Види і основні принципи класифікації лікарських засобів в міжнародній фармацевтичній практиці. Класифікаційна система АТС* (будова, практичне використання, значення, недоліки).
3. Порядок організації безрецептурного відпуску в Україні та зарубіжній фармацевтичній практиці. Законодавча і нормативна база, регулююча безрецептурний відпуск в Україні та країнах ЄС.
4. Обов'язки і права провізора (фармацевта) по відпуску ЛЗ без рецептів.
5. Система ОТС - препаратів*. Основні вимоги, які пред'являються до препаратів безрецептурного відпуску.
6. Концепція відповідального самолікування: передумови виникнення, сутність, значення. Поняття про комплайєнс.
7. Сутність, умови та порядок здійснення фармацевтичної опіки.
8. Принципи маркування та штрихового кодування лікарських засобів. Відображення інформації на упаковці ОТС - препаратів.

*АТС (Anatomical Therapeutic Chemical Classification System, англ.) – анатомо-терапевтична хімічна класифікаційна система.

*ОТС-препарати (over the counter drugs, англ.) – це препарати безрецептурного відпуску.

*INN (International non-patent name, англ.) – міжнародна непатентована назва.

Основні терміни і поняття: міжнародна непатентована назва (МНН), непатентована назва, торгова назва, класифікаційна система АТС, ОТС-препарати, самолікування, фармацевтична опіка, комплайєнс, фармацевтично-еквівалентні лікарські препарати, біоеквівалентні лікарські препарати, оригінальний лікарський препарат, препарати-дженерики.

Питання для самоконтролю знань:

1. Поясніть значення та порядок присвоєння лікарським засобам міжнародного непантованого (INN), торговельного та патентованого (оригінального) назв.
2. Перелічіть і охарактеризуйте види класифікацій лікарських препаратів і основні принципи, покладені в їх основу.
3. Охарактеризуйте класифікаційну система АТС: побудова, значення, практичне використання.
4. Назвіть категорію ЛЗ та критерії віднесення їх до ОТС-препаратів у відповідності з нормативними актами ВООЗ, ЄС, України. Перелічіть основні вимоги до препаратів безрецептурного відпуску.
5. Охарактеризуйте законодавчу базу, що регламентує переліки ЛЗ, дозволених до застосування і відпускаються без рецепту в Україні.
6. Назвіть особливості та проблеми безрецептурного відпуску ліків з аптек та їх структурних підрозділів на території України.
7. Порядок організації роботи безрецептурного відділу.
8. Вкажіть особливості застосування ОТС-препаратів, права та обов'язки провізора/фармацевта з відпуску лікарських препаратів без рецепту.
9. Перерахуйте соціально-економічні передумови виникнення концепції відповідального самолікування. Дайте характеристику відповідального самолікування, і його значення в сучасній фармацевтичній практиці.
10. Охарактеризуйте фармацевтичну опіку: визначення, сутність і умови, необхідні для її якісного проведення.
11. Наведіть алгоритм дії провізора (фармацевта), який здійснює фармацевтичну опіку при відпуску безрецептурного препарату. Перелічіть категорії пацієнтів, що вимагають його підвищеної уваги.
12. Наведіть особливості маркування ОТС-препаратів. Штрихове кодування ЛЗ.

Завдання для практичної роботи:

Завдання 1 Розподіліть подані в табл. 1 препарати за категоріями відпуску (на безрецептурні і рецептурні). Наведіть критерій за яким була визначена категорія відпуску.

Завдання 2 Хворий звернувся в аптеку з метою купівлі препарату відомої торгової марки, дозволеної до відпуску без рецепту. Які заміни можна буде здійснити при відсутності даного препарату в аптеці (див. табл.2). При

визначенні можливості заміни використовуйте дані прайс-листів і фармакотерапевтичну характеристику препаратів.

Завдання 3 Дайте економічну оцінку доступності 5-ти безрецептурних препаратів, які застосовуються при болях в горлі, використовуючи дані табл.3.

Таблиця 1

Аналізована група препаратів

№ п/п	Торгове (міжнар.) назва препарату	Форма випуску	Фірма-виробник	Коротка фармако-терапевтична характеристика	Доцільність включення в безрецептурний список «+»- так, «-» - немає і коротка аргументація
1	Ампіокс	Капс. 0,25 г. №20	«Борщаговський ХФЗ»	Протимікробний (комбінований) препарат, що застосовується в лікуванні бронхітів, пневмонії, холангітів, інфікованих ран, сепсису і т. д.	
2	Бромхікум елексір	Елексір 130 г, флакон	“Nattermann”	Комбінований рослинний препарат, що містить 5 настоянок. Чинить протикашльову, відхаркувальну, протимікробну та спазмолітичну дію.	
3	Карболонг (вугілля активоване)	Порошок 5,0 в пакетиках	«Эко-сорб»	Адсорбент, перешкоджає всмоктуванню ядів.	
4	Канестен (клотримазол)	Вагінальні таблетки 0,1г №6	«Вауер»	Протигрибковий препарат широкого спектру дії	

5	Метиндол (індометацин)	Мазь 5% в тубі 30г	“Polfa”	НПЗЗ. Застосовується при ревматоїдному артриті, остеоартриті, подагрі, невралгії, міалгії, травматичних ураженнях м'яких тканин і т. д.	
6	Морфінц гідрохлорид (морфін)	Ін'єкційний розчин 1% 1мл ампл. №5	«Здоров'я надору»	Наркотичний анальгетик	
7	Солпадеїн	Табл. № 12	“Glaxo Smith- Kline”	Комбінований препарат з анальгетичним ефектом. Застосовується при мігрені, невралгії, застиді, грипі, болях під час менструації.	
8	Трава череди	Пачка по 100,0 г	«Віола»	Протиалергічна, протизапальна дія. Застосовується як внутрішньо (настій), так і зовнішньо при різних алергічних захворюваннях.	
9	Тазепам (оксазепам)	Табл. 0,01 г №50	“Polfa”	Транквілізатор, що володіє антиолітичною, протисудомною, седативною дією. Застосовується при неврозах, порушеннях сну і різних психовегетативних порушеннях.	
10	Еффералган (парацетомол)	Шипучі табл. 0,5 г №16	«Ursa»	Знаходить широке застосування при лікуванні застиди, грипу, мігрені, невралгії і т. д.	

Таблиця 2

Досліджувана група препаратів

№п. п	Торгова назва препарату, що потрібно	Форма випуску, фірма-виробник	Торгова назва лікарських препаратів	Можливість заміни «+»- так, «-» - ні
1	2	3	4	5
1	Ситуація А Бісакодил	Суп. 10мг «Polfa poznan»	Регулакс фрукт.куб. №6 «Meuselbach»	
			Метилурацил суп. 0,5 г №10 «Монфарм»	
			Повідин-ЛХ суп.№5 «Лекхим»	
			Суп. с іхтиолом 0,2 г №10 «Нжфарм»	
2	Ситуація В Стрепсилс з вітаміном С	Льодяники №24 «Boots»	Стоптусин фіто сироп 100мл «IVAX»	
			Нео-ангін табл.д/розсмок.. №24 «Divapharma»	
			Ангі-септ табл. д/розсмок. №12 «Naturwaren»	
			Троксевазин капс. 0,3 г №50 «Троуа pharm»	
			Бітнер трав'яний елексір р-н 300 мл фл. «Richard Bitter»	
3	Ситуація С Індометацин	Мазь 10% 40 г. Туба «Sopharma»	Ібупрофен - Дарниця Крем 30 г. «Дарниця»	
			Міфунгар крем 30 гр. «Lechiva»	
			Левосин мазь 40 г. «Червона зірка»	
			Метіндол мазь 5% 30 г. «Glaxo-Welcome Poznan»	
			Сінкорен крем 20 % 30 г. «Schering»	
4	Ситуація Д Панадол солюбл	Табл шипучі 500 мг. №12 «GSK»	Три-ві плюс табл. № 30 «Sagmel»	
			Ефералган шип. Табл. 0,5 г. №16 «Upса»	
			Ангін- хеель С табл № 50 фл.«Heel»	
			Регідрон пор. Пак. № 20 «Orion»	
5	Ситуація Е Мульти- табс	Табл. п/о № 100	Гексавит др. №50 банка г. №10 «Вітаміни» «Київський вітамінний завод»	
			Дуовіт др.№40 «KRKA»	
			Джунглі з мінералами жув. Табл. №60 «Sagmel»	
			Юнікап М табл. №30 «Pharm&Upjohn»	
6	Ситуація F Агістам	Табл.10 №12 «Стирол»	Амізон табл. 0,25 г. №10 «Фармак»	
			Наклофен табл. 50 мг. №20 «KRKA»	
			Кларитин табл. 10 мг. № 10 «Schering-Plough»	
			Санорин-аналергін краплі 10 мл. Фл. «Galena»	
			Лоратадин- КМП табл. 0,01 г. № 10 «Київмедпрепарат»	

Таблиця 3

Исходные данные для экономической оценки препаратов

№ з/п	Торгова назва	Форма випуску	Фірма виробник	Схема лікування	Роздрібна ціна, грн.
1	Септефрил	0,2 мг. № 10 табл.	«Борщаговський ХФЗ»	4-6 табл. на добу, курс лікування 25 днів	10,50
2	Ангі-септ	Табл. для розсмоктування № 12	«Naturwaren»	4-6 табл. на добу, курс лікування 3 дні	7.20
3	Стрепсилс зі смаком меду і лимону	Льодяники № 24	«BOOTS»	6-8 льодяників на добу, курс лікування 3 дні	11.80
4	Себідин	Табл. для розсмоктування № 20	«GSK»	4-5 табл. на добу, курс лікування 7 днів	16.90
5	Фарингосепт	Табл. 0,01 № 20	«Тетаріја»	3-5 табл. на добу, курс лікування до 4 днів	17.90

Виконання завдання 3

Після виконання практичного завдання студент повинен отримати практичні навички та вміння щодо:

- визначення категорії лікарського препарату;
- організації фармакотерапевтичної заміни безрецептурних препаратів;
- економічної оцінки доступності безрецептурних препаратів-аналогів;
- використанні INN і кодів АТС для ідентифікації торгових назв, фірм-виробників і препаратів аналогів;
- організації санітарно-просвітницької роботи серед населення з питань ефективного використання лікарських препаратів, дотримання умов і термінів їх зберігання, уникнення харчової та медикаментозної несумісності, оволодіння незнайомими медичними термінами;
- організації консультативної допомоги лікарям та хворим з проблем раціонального застосування лікарських засобів і взаємозамінності в межах переліку безрецептурних препаратів;
- використання маркування ЛЗ;
- визначення країни-виробника і приналежності лікарського препарату до оригінальних або дженериків по штриховому коду.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4. РЕГУЛЮВАННЯ ОБІГУ ТА КОНТРОЛЬ ЯКОСТІ ЛІКАРСЬКИХ ТА ПАРФУМЕРНО-КОСМЕТИЧНИХ ЗАСОБІВ.

ЗАНЯТТЯ 15

ТЕМА: ОРГАНІЗАЦІЯ ПРЕДМЕТНО-КІЛЬКІСНОГО ОБЛІКУ В АПТЕЦІ.

Мета заняття: вивчити законодавчо-нормативну базу, яка регламентує предметно-кількісний облік лікарських засобів в аптеці і його організацію.

Студент повинен знати: організацію і документальне оформлення предметно-кількісного обліку в аптеці.

Контрольні питання:

1. Характеристика законодавчо-нормативної бази, яка регламентує предметно-кількісний облік лікарських засобів в аптеках.
2. Перелік препаратів, що підлягають предметно-кількісному обліку.
3. Особливості предметно-кількісного обліку лікарських засобів.

Основні терміни і поняття : предметно-кількісний облік лікарських засобів в аптеках, наркотичні засоби, психотропні речовини, прекурсори, отруйні лікарські засоби, сильнодіючі, комбіновані лікарські засоби.

Питання для самоконтролю знань:

1. Назвіть загальні вимоги до виписування та оформлення рецептів на лікарські засоби.
2. Поясніть особливості виписування наркотичних і психотропних лікарських засобів, прекурсорів, отруйних і сильнодіючих лікарських засобів.
3. Вкажіть правила виписування рецептів на лікарські засоби, що підлягають предметно-кількісному обліку безоплатно і на пільгових умовах.
4. Вкажіть правила виписування рецептів на лікарські засоби, які підлягають предметно-кількісному обліку і виготовляються в умовах аптеки.
5. Поясніть порядок зберігання, обліку та знищення рецептурних бланків.
6. Дайте характеристику предметно-кількісного обліку в аптеці.
7. Перерахуйте групи лікарських засобів, які підлягають предметно-кількісному обліку в аптеці.
8. Назвіть наркотичні лікарські засоби.
9. Назвіть психотропні лікарських засоби.
10. Назвіть отруйні лікарські засоби.

11. Назвіть сильнодіючі лікарські засоби.
12. Назвіть прекурсори списку №1.
13. Наведіть норми одноразового відпуску лікарських засобів.
14. Опишіть організацію предметно-кількісного обліку лікарських засобів відпущених за рецептами.
15. Документальне оформлення предметно-кількісного обліку в аптеці.

Завдання для практичної роботи:

Завдання 1. Документально оформити прийом наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів списку № 1 в аптеці згідно товарно-транспортної накладної та рахунку-фактури аптечного складу.

РАХУНОК-ФАКТУРА № _____ від _____

м. Запоріжжя, вул. Складська, 4

р/р _____ у _____ р. Запоріжжя

МФО _____ код ЗКПО _____ Відділ _____

назва одержувача

Код	Кількість	Назва товару	Од. виміру	Ціна тамож.	Ціна відпускна	Сума відпуску		
10084	Нуль грамів вісімсот сімдесят міліграмів	Етилморфіну гідрохлорид	г	0-46	0-50.6	0-44		
9352	П'ять грамів шістсот вісімдесят міліграмів	Фенобарбітал	г	1-19	1-31	7-44		
0897	Нуль грамів дев'ятсот шістдесят міліграмів	Ефедріну гідрохлорид		0-40	0-44	0-42		

Разом по товару 9-10

Тара 0-00

Без НДС

Термін оплати _____ Всього до сплати _____
(прописом)

Заповнити акт приймання наркотичних, психотропних лікарських засобів та прекурсорів (Додаток 1), з огляду на те, що при прийомі товару

розбіжностей між кількістю зазначеному в документах і фактично отриманим не встановлено.

Завдання 2. Заповнити «Реєстр лікарських засобів, що надійшли до суб'єкту господарської діяльності» (Додаток 2).

Завдання 3. Здійснити аналіз прийнятих рецептів (див. тему 10), до складу яких входять лікарські засоби, що підлягають предметно-кількісному обліку і оформити відповідні облікові документи (Додаток 3-5).

Додаток 1.

Акт приймання наркотичних, психотропних лікарських засобів та прекурсорів від постачальників в аптеку

Комісія у складі _____

провела прийом _____

отриманих _____

При повній кількісній перевірці

_____

Отримано такі результати:

	НАЙМЕНУВАННЯ	ОД. ВИМІРУ	КІЛЬКІСТЬ	ФАКТИЧНА КІЛЬКІСТЬ	РІЗНИЦЯ		ПРИМІТКА
					БІЛЬШЕ	МЕНЬШЕ	

Висновок комісії: _____

Голова комісії:

Члени комісії:

М.П. аптечного закладу

Аптека № _____

ЖУРНАЛ

обліку отруйних та сильнодіючих лікарських засобів, що підлягають предметно-кількісному обліку в закладах охорони здоров'я
Найменування лікарського засобу _____

(назва, доза, відсоток, од. вим.)

Мі сяць	Залишок на 1-е число місяцю	Надходження		Сумарне надходження і залишок за місяць	Види витрат													
		№ док. і дата	Кіль кість															
					За амб. рецептурою													
					ЛІКУВАЛЬНІ ЗАКЛАДИ, АПТЕЧНІ ЗАКЛАДИ													
Витрати																		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	.....	31

Витрати за місяць по кожному з видів	Витрати за місяць по всім видам витрат	Залишок на кінець місяцю

Витрати за місяць по кожному з видів	Витрати за місяць по всім видам витрат	Залишок на кінець місяцю

Після виконання практичного завдання студент повинен отримати практичні навички та вміння по:

- законодавчим актам, що регламентують предметно-кількісний облік лікарських засобів в аптеках;
- перелікам препаратів, що підлягають предметно-кількісному обліку;
- організації предметно-кількісного обліку в аптеках.

ЗАНЯТТЯ 16

ТЕМА : ПОРЯДОК ОБІГУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН ПРЕКУРСОРІВ

Мета заняття: вивчити законодавчо-нормативну базу, яка регламентує обіг наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, їх класифікацію, ліцензійні умови провадження господарської діяльності, пов'язані з обігом цих речовин.

Студент повинен знати: організацію і документальне оформлення прийому та обліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів в аптеці.

Контрольні питання:

1. Державна політика України в сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів.
2. Правила обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів в аптечних закладах.
3. Правила виписування рецептів, до складу яких входять наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори.
4. Зберігання наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів списку 1 в аптеці.
5. Особливості прийому рецептів і виготовлення лікарських форм, що містять наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори.
6. Отпуск наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів з аптечних закладів.
7. Документальне оформлення предметно-кількісного обліку в аптеці наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів.

Основні терміни і поняття: обіг наркотичних засобів, психотропних речовин, прекурсорів, прийом рецептів, зберігання, відпуск, документальне оформлення предметно-кількісного обліку.

ЗАНЯТТЯ 17

ТЕМА: ОРГАНІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНТРОЛЮ ЯКОСТІ ЛІКАРСЬКИХ ТА ПАРФУМЕРНО- КОСМЕТИЧНИХ ЗАСОБІВ

Мета заняття: вивчити основні принципи організації державної системи контролю якості лікарських та парфумерно-косметичних засобів.

Студент повинен знати: основні принципи організації державної системи контролю якості лікарських та парфумерно-косметичних засобів.

Контрольні питання:

1. Організація державної системи контролю якості в Україні. Державні органи в системі забезпечення якості лікарських та парфумерно-косметичних засобів в Україні.
2. Положення про Державну службу України з лікарських засобів та контролю за наркотиками, її функції і завдання.
3. Державні органи в сфері управління Держслужби, що відповідають за контроль якості в Україні
4. Державний контроль якості лікарських засобів, які ввозяться на територію України.
5. Державний контроль якості лікарських засобів під час оптової торгівлі.
6. Державний контроль якості лікарських засобів під час роздрібною торгівлі.
7. Контроль якості лікарських засобів на регіональному рівні.
8. Маркіровка лікарських засобів.

Основні терміни і поняття:

Державний реєстр лікарських засобів України, державна Фармакопея України, фармакопейна стаття, якість лікарського засобу, аналіз лікарського засобу, термін придатності лікарського засобу, державний контроль якості лікарського засобу, вхідний контроль, неякісні (субстандартні) лікарські засоби, висновок про якість, сертифікат якості виробника, уповноважена особа, фальсифіковані лікарські засоби.

Питання для самоконтролю знань:

1. Державні підприємства з контролю якості в сфері управління Державної служби України з лікарських засобів та контролю за наркотиками.
2. Державний навчальний центр належної виробничої / дистриб'юторської практики (Центр GMP, м.Київ).
3. ДП «Державний експертний центр Міністерства охорони здоров'я України».
4. ДП «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів».
5. Центральна лабораторія з контролю якості лікарських засобів, м Київ.
6. ДП «Український фармацевтичний інститут якості» (ДП «УФІЯ»).
7. Державний науковий центр лікарських засобів, м Харків.
8. Державний контроль якості лікарських засобів, які ввозяться на територію України.
9. Порядок призначення уповноваженої особи по вхідному контролю якості ЛЗ в аптеці, його основні обов'язки.
10. Порядок проведення вхідного контролю якості ЛЗ, які надходять в аптеку.
11. Порядок призначення уповноваженої особи по вхідному контролю якості ЛЗ під час оптової торгівлі, його обов'язки.
12. Порядок проведення вхідного контролю якості ЛЗ, які надходять до суб'єкту оптової торгівлі.
13. Державний контроль якості лікарських засобів під час роздрібної торгівлі.
16. Державний контроль якості лікарських засобів під час оптової торгівлі.

Завдання для практичної роботи:

Завдання 1. Описати основні терміни, що визначають якість лікарських засобів

Завдання 2. Ознайомитися зі структурою державного управління фармацевтичної служби в Україні (Таблиця 2).

Завдання 3. З обласного аптечного складу (ліцензія серія АА №546998) за накладною №26 від 5.09.20__ р надійшли наступні лікарські засоби:

1. Пірацетам, капс. №6050упак. (Зареєстровано 2.01.20_ № реєстраційного посвідчення 25642). Виробник: Краківський фармацевтичний завод «Polfa», серія №290507, сертифікат якості виробника №38080508 від 30.05.200_, термін придатності по АНД-5 років).

2. Вінпоцетин, табл.№ 30 30 уп. (Зареєстровано 12.10.08, № реєстраційного посвідчення 24832). Виробник: фармацевтична фірма «Дарниця», серія №40208, сертифікат якості виробника №2850208 від 30.02.2008г, термін придатності АНД -3 року).

Провести реєстрацію отриманих лікарських засобів у відповідній документації (Таблиця 3).

Завдання 4. Отримана партія капсул Пірацетам підлягає вибірковому відбору інспектором, який проводить перевірку. Оформити відбір зразків у кількості 2 упаковок (Додаток 4)

Після виконання практичного завдання студент повинен отримати практичні навички та вміння:

- по проведенню вхідного контролю якості ліків, які надходять до суб'єкту роздрібною та оптовою торгівлі;
- по виконанню обов'язків уповноваженої особи при проведенні вхідного контролю якості ліків, що надходять до аптеки.

ЗАНЯТТЯ 18

ТЕМА: ОРГАНІЗАЦІЯ ВНУТРІШНЬО-АПТЕЧНОГО КОНТРОЛЮ ЯКОСТІ ЛІКІВ

Ціль заняття: вивчити суть і види внутрішньоаптечного контролю якості ліків.

Студент повинен знати: сутність і види внутрішньоаптечного контролю якості ліків.

Контрольні питання :

1. Організація і значення внутрішньоаптечного контролю якості ліків.
2. Кваліфікаційні вимоги провізора-аналітика.
3. Організація робочого місця провізора-аналітика аптеки.
4. Запобіжні заходи і їх роль в поліпшенні якості ліків.
5. Види внутрішньоаптечного контролю якості ліків.
6. Функції уповноваженої особи в аптеці.
7. Оформлення ліків до відпуску.
8. Основні терміни і поняття: письмовий контроль, опитувальний, органолептичний контроль, якісний і кількісний хімічний контроль, фізичний контроль, контроль при відпуску.

Питання для самоконтролю знань:

1. Нормативна база з питань внутрішньоаптечного контролю якості ліків.
2. Загальні вимоги до виготовлення лікарських засобів в умовах аптеки.
3. Загальні вимоги до приміщень для виготовлення лікарських засобів.
4. Вимоги до персоналу аптеки, який здійснює виготовлення лікарських засобів.
5. Права і обов'язки провізора – аналітика аптеки, організація його робочого місця.
6. Який персонал аптеки повинен володіти всіма видами внутрішньоаптечного контролю?

7. Які попереджувальні заходи проводяться для підвищення якості ліків?
8. Які реквізити повинні бути вказані на штангласах з лікарськими речовинами в приміщеннях зберігання, в асистентській?
9. Обов'язкові види внутрішньоаптечного контролю якості ліків, виготовлених в умовах аптеки.
10. Сутність письмового контролю, порядок заповнення паспорту письмового контролю.
11. Правила проведення опитувального контролю.
12. Методика проведення органолептичного контролю.
13. Сутність фізичного контролю, правила проведення.
14. Методика хімічного контролю:
  - 14.1. Проведення якісного контролю
  - 14.2. Проведення повного хімічного контролю
15. Особливості аналізу ін'єкційних розчинів, очних лікарських форм і ліків, призначених для новонароджених.
16. Контроль при відпуску.
17. Особливості аналізу води очищеної і для ін'єкцій.
18. Оформлення результатів внутрішньоаптечного контролю.
19. Порядок проведення вхідного контролю якості ліків.
20. Документальне оформлення висновку вхідного контролю.
21. Строки зберігання ліків, виготовлених в аптеці.

Завдання для практичної роботи:

Завдання 1. Вказати терміни зберігання в аптеці лікарських форм індивідуального виготовлення. Для виконання завдання заповнити Таблицю 1.

Завдання 2. Вказати частоту застосування видів внутрішньоаптечного контролю при виготовленні індивідуальних лікарських форм (для виконання завдання необхідно заповнити Таблицю 2).

Завдання 3. В аптеці № 1 м.Запоріжжя протягом робочого дня виготовлено 20 лікарських форм. Вказати, які з них в обов'язковому порядку підлягають фізичному або повному хімічному контролю. Для виконання завдання необхідно заповнити Таблицю 3.

Завдання 4. Вказати обов'язкові види внутрішньоаптечного контролю лікарських засобів індивідуального виготовлення. Для виконання завдання необхідно скористатися навчальними рецептами (тема 10) і заповнити Таблицю 4.

Завдання 5. Документально зареєструвати результати якісного хімічного контролю:

А) води очищеної (один балон) і води для ін'єкції (два балони, при цьому в одному з них виявлено іон хлору) (Таблиці 5, 6.)

Б) на тотожність новокаїну в порошку, який надійшов з матеріальної в асистентську кімнату (Таблиця 7).

Завдання 6. Здійснити запис про стерилізацію флаконів для стерильних розчинів 100 мл № 20 (Таблиця 8).

Завдання 7. Провести реєстрацію оцінки якості виготовленого в аптеці розчину перекису водню 3% - 30,0 і концентрованого розчину броміду натрію 20% - 3 л. (Таблиця 9).

Таблиця 1 до завдання 1

Терміни зберігання лікарських засобів в умовах аптек

№ п/п	Лікарська форма, виготовлена в аптеці	Термін зберігання
1	Розчин глюкози 5% для ін'єкцій	
2	Розчин Рінгеру	
3	Розчин левоміцетину 0,2% очні краплі	
4	Настій трави термопсісу	
5	Мікстура Кватера	
6	Емульсія масла рицини	
7	Мазь фурацилінова 0,2%	
8	Розчин барбіталу натрію 1%	

Таблиця 2 до завдання 2

Частота проведення внутрішньоаптечного контролю

№ п/п	Вид контролю	Частота його проведення (в %)
1	Письмовий	
2	Опитувальний	
3	Органолептичний	
4	Фізичний	
5	Хімічний	
6	Контроль при відпуску	

Таблиця 3 до завдання 3

Необхідність проведення фізичного та хімічного контролю

№ п/п	Лікарські засоби	Фізичний контроль	Повний хімічний контроль
1	Розчин анальгіну 25% - 100,0		
2	Розчин атропіну сульфату 1% - 10,0		
3	Розчин Рінгеру 500,0		
4	Розчин новокаїну 2% - 20,0		
5	Розчин кислоти соляної 1% для внутрішнього застосування		
6	Розчин глюкози 5% - 100,0 для новонароджених		
7	Розчин перекису водню 3% - 30,0		
8	Очна мазь етилморфіну гідрохлориду 10% - 10,0		
9	Очна жовта ртутна мазь 1% - 10,0		
10	Мазь пілокарпінова 1% - 10,0		
11	Мазь очна тетрациклінова 3% - 10,0		
12	Мікстура Кватера		
13	Розчин Люголю (водн.)		
14	Очні краплі з левоміцетином 0.25% - 10,0		
15	Розчин сульфацил-натрію 20% - 10,0		
16	Розчин фурациліну 0,02 % - 100,0		
17	Розчин срібла нітрату 1% 10,0		
18	Порошки з етаміналом натрію по 0.01 № 10		
19	Розчин атропіну сульфату 0,1% - 10,0 для внутрішнього застосування		
20	Розчин калію перманганату 1:5000 - 200.0		

ЖУРНАЛ

реєстрації результатів контролю води очищеної

Дата отримання (перегонки) води	Дата контролю	№ п/п, він же № аналізу	№ балону або бюретки	Результати контролю на відсутність домішок (2)				Питома електропровідність	Висновок (задовільно або незадовільно) ГФУ	Підпис особи, яка здійснила перевірку
				Нітрати (1)	Алюміній (1)	Важкі метали (1)	Зміст загального органічного вуглецю або «Речовини, які окислюються»			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11

(1) У ГРАФІ: НІТРАТИ, АЛЮМІНІЙ, ВАЖКІ МЕТАЛИ, ЗМІСТ ЗАГАЛЬНОГО ОРГАНІЧНОГО ВУГЛЕЦЮ АБО "РЕЧОВИНИ, ЩО ОКИСЛЮЮТЬСЯ" РЕЗУЛЬТАТИ КОНТРОЛЮ НА ВІДСУТНІСТЬ ДОМІШОК ПОЗНАЧАЄТЬСЯ ЗНАКОМ (-). (2) ДОПУСТИМІ ДОМІШКИ СЛІД ПОЗНАЧАЄТЬСЯ ЗНАКОМ (-) АБО "В КОРДОНАХ ЕТАЛОНУ" (М / Е).

ЖУРНАЛ
реєстрації результатів контролю води
для ін'єкцій стерильної

Дата отримання води	Дата контролю	№ п/п, він же № ₂ аналізу	№ балону або бюретки	Результати контролю на відсутність домішок (2)											Питома електропровідність	Висновок (задовільно або незадовільно) ГФУ	Підпис особи, яка здійснила перевірку
				Нітрати (1)	Алюміній (1)	Важкі метали(1)	Вміст загал. Орган. вугл.	Хлориди (1)	Сульфати (1)	Солі амонію(1)	Кальцій і магній (1)	Кислотність або	Сухий залишок(1)	Механічні включення			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18

(1) - У ГРАФІ ВІДПОВІДНОЇ ЧАСТИНИ ТАБЛИЦІ РЕЗУЛЬТАТИ КОНТРОЛЮ НА ВІДСУТНІСТЬ ДОМІШОК ВІДЗНАЧАЮТЬСЯ ЗНАКОМ (-).

(2) - Допустимі домішки слід позначати знаком (-) або "в межах еталону " (м/е).

ЖУРНАЛ

реєстрації ідентифікації лікарських засобів

Дата	№ п/п, він же № аналізу	Найменування	№ серії або аналізу заводу- виробнику або сертифікату аналізу лабораторії	№ заповненого штангласу	Речовина, яка визначається (іон)	Результат контролю (+) або (-)	Підпис	
							Особа, яка заповнила штанглас	Особа, яка провела перевірку
1	2	3	4	5	6	7	8	9

(1) - За цією формою реєструються також результати контролю на ідентичність розчинів в бюреточній установці.

(2) - Дата і підписи осіб, які заповнили та перевірили, проставляються також і на штангласах.

ЖУРНАЛ
реєстрації стерилізації лікарських засобів,
допоміжних матеріалів, посуду і т.д. (1)

Дата	№ п/п	Номер рецептів (вимог, серія)	Найменування (лікарського засобу, допоміжних матеріалів)	Кількість		Умови стерилізації		Термотест	Підпис особи, яка провела стерилізацію
				До стерилізації	Після стерилізації	Температура	Час (2)		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

(1) - В журналі реєструється стерилізація лікарських засобів (за винятком ін'єкційних та внутрішньовенних інфузійних лікарських засобів), а також робиться відмітка про прожаренні натрію хлориду (параметри прожарювання натрію хлориду - 180 град. С протягом двох годин, термін використання - 1 доба). Реєстрація стерилізації лікарських засобів, допоміжних матеріалів, засобів малої механізації, посуду і т.п. проводиться у відповідних розділах журналу.

(2) - Відзначається час початку і закінчення стерилізації

ЖУРНАЛ

реєстрації результатів контролю лікарських засобів,
виготовлених в аптеці, внутріаптечної
заготовки, етилового спирту (1)

дата	№ п/п	№ рецепту (вимоги), серія фасовки (2), № заповненого штангласу	№ серії продукції	Склад лікарського засобу (3)	Речовина, яка визначається (4) (іон), об'єм, вага, однорідність змішування	Результати контролю				Прізвище особи, яка виготовила, перевірила, розфасувала (5)	Висновок (задовільно або незадовільно) (6)	Підпис особи, яка здійснила перевірку (5)
						Фізичного, органолептичного	pH (кислотність або лужність)	Ідентифікація (+) або (-)	Кількісного (формула розрахунку, показник заломлення)			

(1) - При великому обсязі роботи за цією формою дозволяється вести окремі журнали з урахуванням специфіки. За цією формою реєструються також результати контролю на ідентичність розчинів в бюреточній установці.

(2) - Номер серії фасовки переноситься з книги обліку лабораторних і фасувальних робіт.

(3) - Заповнюється при проведенні хімічного контролю.

(4) - Заповнюється при проведенні аналізу "Ідентифікація".

(5) - Дата і підпис особи, яка заповнила і перевірила (проставляються також і на штангласах).

(6) - Незадовільні результати підкреслюються червоним

Після виконання практичного завдання студент повинен отримати практичні навички та вміння по:

- пошуку і систематизації нормативно-правових актів, які регламентують сутність і види внутрішньоаптечного контролю якості ліків

ЗАНЯТТЯ 19

КОНТРОЛЬ ЗАСВОЄННЯ ЗМІСТОВИХ МОДУЛІВ 3, 4

Перелік контрольних питань до змістового модулю 3

1. Поняття про рецепт і рецептурі аптеки.
2. Загальні вимоги до виписування рецептів.
3. Форми рецептурних бланків.
4. Особливості виписування і відпуску окремих груп лікарських засобів.
5. Організація виписування та відпуску ліків безоплатно і на пільгових умовах, а також хронічним хворим.
6. Порядок прийому рецептів, які надійшли в аптеку.
7. Поняття про тарифи. Види тарифів.
8. Організація прийому, таксування і реєстрації індивідуальних лікарських засобів. Особливості реєстрації безкоштовних і пільгових рецептів.
9. Організація виготовлення ліків в аптечних умовах.
10. Загальні вимоги до виготовлення лікарських засобів в умовах аптеки.
11. Оснащення асистентської кімнати.
12. Загальні правила виготовлення ліків.
13. Особливості роботи з наркотичними, психотропними речовинами і прекурсорами списку № 1.
14. Особливості роботи з отруйними та сильнодіючими речовинами.
15. Особливості визначення вартості серійно виготовлених лікарських засобів.
16. Автоматизація таксування екстемпоральних ліків.
17. Характеристика назв лікарських засобів в сучасній фармацевтичній практиці. Порядок присвоєння і особливості застосування назв ЛЗ (міжнародних непатентованих (INN *), патентованих, торгових).
18. Види і основні принципи класифікації лікарських препаратів в міжнародній фармацевтичній практиці. Класифікаційна система АТС * (будова, практичне використання, значення, недоліки).
19. Порядок організації безрецептурного відпуску в Україні та зарубіжної фармацевтичній практиці. Законодавча і нормативна база, що регулює безрецептурний відпуск в Україні та країнах ЄС.
20. Обов'язки і права провізора (фармацевта) по відпуску ЛЗ без рецептів.
21. Система ОТС- препаратів *. Основні вимоги, що пред'являються до препаратів безрецептурного відпуску.
22. Концепція відповідального самолікування: передумови виникнення, сутність, значення. Поняття про комплайенс.
23. Сутність, умови і порядок здійснення фармацевтичної опіки.
24. Принципи маркування та штрихового кодування лікарських засобів. Відображення інформації на упаковці ОТС- препаратів
25. Критерії визначення категорій відпуску лікарських засобів.
26. Порядок відпуску рецептурних лікарських засобів з аптек.
27. Порядок відпуску безрецептурних лікарських засобів з аптек.

28. Особливості відпустки з аптек лікарських засобів безоплатно або на пільгових умовах.
29. Відпуск лікарських засобів з аптек лікувально-профілактичним закладам.
30. Строки зберігання рецептів та вимог-замовлень в аптеках.

Перелік контрольних питань до змістового модулю 4

1. Характеристика законодавчо-нормативної бази, яка регламентує предметно-кількісний облік лікарських засобів в аптеках.
2. Перелік препаратів, які підлягають предметно-кількісному обліку.
3. Особливості предметно-кількісного обліку лікарських засобів.
4. Державна політика України в сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів.
5. Правила обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів в аптечних закладах.
6. Правила виписування рецептів, до складу яких входять наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори.
7. Зберігання наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів списку 1 в аптеці.
8. Особливості прийому рецептів і виготовлення лікарських форм, що містять наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори.
9. Відпуск наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів з аптечних закладів.
10. Документальне оформлення предметно-кількісного обліку в аптеці наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів.
11. Організація державної системи контролю якості в Україні. Державні органи в системі забезпечення якості лікарських засобів в Україні.
12. Положення про Державну службу України з лікарських засобів та контролю за наркотиками, її функції і завдання.
13. Державні органи в сфері управління Державної служби України з лікарських засобів та контролю за наркотиками, що відповідають за контроль якості в Україні.
14. Державний контроль якості лікарських засобів, які ввозяться на територію України.
15. Державний контроль якості лікарських засобів під час оптової торгівлі.

16. Державний контроль якості лікарських засобів під час роздрібної торгівлі.
17. Контроль якості лікарських засобів на регіональному рівні.
18. Маркування лікарських засобів.
19. Організація державної системи контролю якості в Україні. Державні органи в системі забезпечення якості лікарських засобів в Україні.
20. Контроль якості лікарських засобів на регіональному рівні.
21. Маркування лікарських засобів.
22. Організація та значення внутрішньоаптечного контролю якості ліків.
23. Кваліфікаційні вимоги провізора-аналітика.
24. Організація робочого місця провізора-аналітика аптеки.
25. Попереджувальні заходи і їх роль в поліпшенні якості ліків.
26. Види внутрішньоаптечного контролю якості ліків.
27. Функції уповноваженої особи в аптеці.
28. Оформлення ліків до відпуску.
29. Основні терміни і поняття: письмовий контроль, опитувальний, органолептичний контроль, якісний і кількісний хімічний контроль, фізичний контроль, контроль при відпуску.

ЗАНЯТТЯ 20

ПІДСУМКОВИЙ ТЕСТОВИЙ КОНТРОЛЬ

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО ТЕСТОВОГО КОНТРОЛЮ КОНТРОЛЮ.

1. Організація фармацевтичного забезпечення населення в Україні. Законодавча і нормативна база функціонування фармацевтичної галузі.
2. Соціально-економічне значення фармацевтичної діяльності.
3. Організаційна структура фармацевтичної галузі та її державне регулювання в Україні.
4. Організаційна структура аптечних установ.
5. Порядок відкриття аптек та ліцензування їх діяльності.
6. Завдання, функції аптек та їх структурних підрозділів. Класифікація аптек.
7. Матеріальна відповідальність працівників аптек і фармацевтичних фірм.
8. Класифікація лікарських засобів у світовій фармацевтичній практиці.
9. Зарубіжний досвід організації системи медичного страхування.
10. Основні типи моделей медичного страхування: коротка характеристика.
11. Організація безрецептурного відпуску в Україні та зарубіжної фармацевтичній практиці.
12. Система ОТС- препаратів. Основні вимоги, пред'явлені до препаратів безрецептурного відпуску.
13. Концепція відповідального самолікування. Організація фармацевтичної опіки.
14. Рецептурно-виробничий відділ, його функції, штат, оснащення.
15. Загальні правила виписування рецептів, форми рецептурних бланків.
16. Правила прийому рецептів. Права і обов'язки провізора при прийомі рецептів і відпуску ліків.
17. Категорії амбулаторних хворих, які отримують ліки безоплатно або на пільгових умовах, особливості оформлення пільгових рецептів, їх облік.
18. Правила виписування рецептів на лікарські засоби. Види рецептурних бланків.
19. Правила оформлення рецептів на наркотичні (психотропні) лікарські засоби, термін їх дії і зберігання рецептів в аптеці.
20. Особливості відпустки з аптек наркотичних лікарських засобів, психотропних речовин і прекурсорів.
21. Порядок ліцензування діяльності, пов'язаної з обігом наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів.
22. Визначення вартості екстемпоральних ліків в аптечних закладах

23. Предметно-кількісний облік в аптечних закладах, його документальне оформлення.
24. Рецептатура як економічний показник діяльності аптек, види рецептури, облік амбулаторних рецептів.
25. Особенності обліку і порядок відшкодування аптек вартості ліків, відпущених безоплатно або на пільгових умовах.
26. Державна система контролю якості ліків в Україні.
27. Види внутрішньоаптечного контролю якості ліків, їх характеристика.
28. Організація вхідного контролю якості фармацевтичних товарів в підприємствах оптової торгівлі в аптеках (фармацевтичних фірмах)
29. Організація роботи відділу запасів. Завдання і функції відділу, штат.
30. Організація зберігання наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів в аптечних закладах.
31. Організація постачання аптек. Нормативно-правове регулювання та вимоги до оптової торгівлі ЛЗ і виробами медичного призначення
32. Аптечний склад (база), завдання, функції, класифікація.

ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ
МОДУЛЬ І
ОРГАНІЗАЦІЯ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
НАСЕЛЕННЯ

1. Складання алгоритму відкриття аптек та ліцензування до статутних документів фірми.
2. Висновок типового договору про повну матеріальну відповідальність. Заповнення договору оренди.
3. Аналіз класичних моделей медичного страхування. Аналіз ефективної системи відшкодування вартості лікування (реімбурсації).
4. Присвоєння кодів класифікації АТС для певних лікарських засобів.
5. Опрацювання контрактів зовнішньоторговельної діяльності фармацевтичних фірм.
6. Здійснення прийому рецептів. Узагальнення помилок і розробка заходів щодо їх попередження. Аналіз виписування та оформлення рецептів на практиці.
7. Таксування екстемпоральних лікарських прописів. Визначення тарифів при виготовленні лікарських форм в умовах аптек. Таксування лікарських прописів за допомогою автоматизованих комп'ютерних систем.
8. Застосування облікових даних для розрахунку середньої вартості на готові лікарські засоби і екстемпоральні ліки.
9. Заповнення документів предметно-кількісного обліку лікарських засобів в аптеках.
10. Організація вхідного і внутрішньоаптечного контролю якості лікарських засобів. Відображення результатів контролю якості лікарських форм у відповідних документах.
11. Документальне оформлення відпуску товарів з відділу запасів.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Нормативно-законодавчі документи:

1. Господарський кодекс України : Закон України № 436-IV від 16.01.2003 р. // ВВР. – 2003. – №№18-22. – ст.144 – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/main.cgi?nreg=436-15>.
2. Цивільний Кодекс України : від 16.01.2003 № 435-IV. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
3. Податковий кодекс України : №2755-VI від 02.12.2010 р. // ВВР. – 2011. – №№13-17. – ст.112 – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
4. Основи законодавства України про охорону здоров'я : Закон України від 19.11.1992 № 2801-XII. - Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2801-12>
5. Про лікарські засоби : Закон України від 04.04.1996 № 123/96-ВР. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/123/96-вр>
6. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності : Закон України від 05.04.2007 № 877-V. - Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/877-16>
7. Про підтвердження відповідності : Закон України від 17.05.2001 № 2406-III. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2406-14>
8. Про ліцензування видів господарської діяльності : Закон України від 02.03.2015 № 222-VIII – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/222-19>
9. Про ціни і ціноутворення : Закон України від 21.06.2012 № 5007-VI. - Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5007-17>
10. Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори : Закон України від 15.02.1995 № 60/95-ВР. - Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/60/95-%D0%B2%D1%80>
11. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про Національну поліцію» : Закон України

від 23.12.2015 № 901-VIII. - Режим доступу :
<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/901-19>

12. Про внесення змін до Закону України «Про обіг в Україні наркотичних засобів, психотропних речовин, і прекурсорів» : Закон України від 08.07.1999 № 863-XIV. - Режим доступу :
<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/863-14>
13. Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними : Закон України від 15.02.1995 № 62/95- ВР. - Режим доступу :
<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/62/95-%D0%B2%D1%80>
14. Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з виробництва лікарських засобів, оптової та роздрібною торгівлі лікарськими засобами, імпорту лікарських засобів (крім активних фармацевтичних інгредієнтів) : Постанова КМУ від 30 листопада 2016 р. № 929. - Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/929-2016-%D0%BF>
15. Про затвердження Правил виписування рецептів на лікарські засоби і виробу медичного призначення, Порядку відпуску лікарських засобів і виробів медичного призначення з аптек та їх структурних підрозділів, Інструкції про порядок зберігання, обліку та знищення рецептурних бланків : Наказ МОЗ України від 19.07.2005 р. № 360. – Режим доступу :
<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0782-05>
16. Про затвердження Переліків отруйних та сильнодіючих лікарських засобів : Наказ МОЗ України від 17.08.2007 р. № 490. - Режим доступу :
<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1007-07>
17. Про деякі питання придбання, перевезення, зберігання, відпуску, використання та знищення наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів у закладах охорони здоров'я : Наказ МОЗ України від 07.08.15 р. № 494. - Режим доступу :
<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1028-15>
18. Про затвердження Правил виробництва (виготовлення) та контролю якості лікарських засобів в аптеках : Наказ МОЗ України від 17.10.2012 р. № 812. - Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1846-12>

19. Про внесення змін до Правил виписування рецептів на лікарські засоби і виробу медичного призначення : Наказ МОЗ України від 16.02.2017 № 153. - Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1846-12>
20. Про затвердження Переліку лікарських засобів, дозволених до застосування в Україні, які відпускаються без рецептів з аптек та їх структурних підрозділів : Наказ МОЗ України від 19.01.2017 № 41. - Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/go/z0194-17>
21. Про затвердження Порядку ведення Державного реєстру лікарських засобів України : Наказ МОЗ України від 08.05.2014 № 314. - Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/go/z0799-14>
22. Про затвердження Правил роздрібної торгівлі непродовольчими товарами : Наказ Міністерства економіки України від 19.04.2007 № 104. - Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1257-07>
23. Державні санітарні правила і норми безпеки продукції парфумерно-косметичної промисловості : Наказ МОЗ України Правила від 01.07.1999 № 27. - Режим доступу : <http://mozdocs.kiev.ua/view.php?id=4261>
24. Про затвердження переліку закладів охорони здоров'я, лікарських, провізорських посад та посад молодших спеціалістів з фармацевтичною освітою у закладах охорони здоров'я. Перелік провізорських посад та посад молодших спеціалістів : Наказ МОЗ України від 28.10.2002 № 385. - Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0892-02>
25. Про затвердження Порядку контролю якості лікарських засобів під час оптової та роздрібної торгівлі : Наказ МОЗ України від 29.09.2014 № 677. - Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1515-14>
26. Деякі питання ліцензування господарської діяльності з культивування рослин, включених до таблиці I переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, затвердженого Кабінетом Міністрів України, розроблення, виробництва, виготовлення, зберігання, перевезення, придбання, реалізації (відпуску), ввезення на територію України, вивезення з території України, використання, знищення наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, включених до зазначеного переліку : Постанова КМ України від 06.04.2016 № 282. - Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/282-2016-%D0%BF>

27. Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України : Постанова КМ України від 16.03.2017 № 180. - Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/333-2009-%D0%BF/paran15#n15>
28. Про затвердження Положення про Державну службу України з лікарських засобів та контролю за наркотиками : Постанова КМ України від 12.08.2015 № 647. - Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/647-2015-%D0%BF>
29. Про затвердження переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів : Постанова КМУ від 6.05.2000р. № 770. - Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/770-2000-%D0%BF>
30. Питання декларування зміни оптово-відпускних цін на лікарські засоби : Постанова КМУ від 02.07.2014 № 240. - Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/240-2014-%D0%BF>
31. Деякі питання державного регулювання цін на лікарські засоби і виробництва медичного призначення : Постанова КМУ від 25 березня 2009 р. № 333. - Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/333-2009-%D0%BF>
32. Про заходи щодо стабілізації цін на лікарські засоби і виробництва медичного призначення : Постанова КМУ від 17.10.2008 р. № 955. - Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/955-2008-%D0%BF>
33. Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з виробництва лікарських засобів, оптової та роздрібною торгівлі лікарськими засобами, імпорту лікарських засобів (крім активних фармацевтичних інгредієнтів) : Постанова КМУ від 30.11.2016 р. № 929. - Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/929-2016-%D0%BF>
34. Про затвердження Порядку провадження торговельної діяльності та правил торговельного обслуговування на ринку споживчих товарів : Постанова КМ України від 15.06.2006 № 833. - Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/833-2006-%D0%BF>
35. Про реалізацію окремих положень Закону України "Про захист прав споживачів" : Постанова КМ України від 19.03.1994 № 172. - Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/172-94-%D0%BF>

36. Про затвердження Положення про державний санітарно-епідеміологічний нагляд в Україні : Постанова КМ України від 22.06.1999 № 1109. - Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1109-99-%D0%BF>
37. Про затвердження Порядку подання і реєстрації декларації відповідності матеріально-технічної бази суб'єкта господарювання вимогам законодавства з питань пожежної безпеки : Постанова КМ України від 5.06.2013 № 440. - Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/440-2013-%D0%BF>
38. Про затвердження переліку органів ліцензування : Постанова КМ України від 14.11.2000 № 1698. - Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/609-2015-%D0%BF>
39. Інструкція щодо надання перукарських, манікюрних та педикюрних послуг : Український союз об'єднань, підприємств і організацій побутового обслуговування населення від 27.08.2000 № 20. - Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0813-00>
40. Державні санітарні правила та норми для перукарень різних типів ДСанПіН 2.2.2.022-99.
41. ДСТУ 2375-94 Побутове обслуговування населення. Терміни та визначення.
42. ДСТУ 2472-2006 Продукція парфумерно-косметична. Терміни та визначення.
43. ДСТУ 201-05-97 Послуги перукарські. Загальні технічні умови.
44. ДСТУ 201-05-97 Послуги манікюрні та педикюрні. Загальні технічні умови.
45. ДСТУ УРСР 1491-82 Вироби пастижерні. Вимоги до виготовлення за індивідуальними замовленнями населення.

Основна:

1. Організація та економіка фармації. Ч. 1. Організація фармацевтичного забезпечення населення : нац. підруч. для студ. вищ. навч. закл. / А. С. Немченко, В. М. Назаркіна, Г. Л. Панфілова та ін.; за ред. А.С. Немченко.

- Харків : НфаУ : Золоті сторінки, 2015.- 360 с. – (Національний підручник)
2. Організація та економіка фармації / за ред. проф. Б. П. Громовика та доц. С. І. Терещук. – Вінниця, НОВА КНИГА, 2009 р. – 816 с.

Інформаційні ресурси:

1. Apteka.ua [Електронний ресурс] : спеціалізоване медичне інтернет-видання для лікарів, провізорів, фармацевтів, студентів медичних і фармацевтичних ВУЗів. – URL : www.apteka.ua
2. Верховна Рада України [Електронний ресурс] : офіційний веб-сайт. – URL : <http://rada.gov.ua>
3. Міністерство охорони здоров'я України [Електронний ресурс] : офіційний веб-сайт. – URL : <http://moz.gov.ua>

Зміст

Змістовий модуль 1. Державна політика та регулювання в сфері лікарського забезпечення населення та надання парфумерно-косметичних послуг	6
Тема: Введення в дисципліну. Законодавчо - нормативна база, яка регламентує обіг лікарських та парфумерно-косметичних засобів в Україні.	6
Тема: Основні принципи організації фармацевтичної діяльності. Національна лікарська (фармацевтична) політика. Система надання парфумерно-косметичних послуг	7
Тема: Організація роботи аптек як закладів охорони здоров'я відповідно до вимог належної аптечної практики (GPP).....	11
Тема: Організація санітарного режиму в аптечних та парфумерно-косметичних закладах	18
Тема: Організація роботи косметичного кабінету, салону, центру, клініки.....	24
Тема : Організаційні засади фармацевтичного забезпечення і умовах медичного страхування	28
Змістовий модуль 2. Організація системи постачання фармацевтичних та парфумерно-косметичних закладів	37
Тема: Організація діяльності оптової фармацевтичної фірми, аптечний склад. Організація постачання аптечних та парфумерно-косметичних закладів.....	37
Тема: Організація роботи аптеки з товарними запасами.....	54
Змістовий модуль 3. Організація відпуску ліків промислового виробництва та індивідуального виготовлення з аптек та їх структурних підрозділів.	71
Тема: Організація роботи аптеки з прийому рецептів. Правила виписування та прийому рецептів на лікарські та парфумерно-косметичні засоби	71
Тема: Таксування різних прописів на лікарські та парфумерно-косметичні форми, визначення тарифів за їх виготовлення.....	98
Тема: Порядок відпуску ліків.....	110
Тема : Організація безрецептурного відпуску у вітчизняній і зарубіжній фармацевтичній практиці .	113
Змістовий модуль 4. Регулювання обігу та контроль якості лікарських та парфумерно-косметичних засобів	113
Тема: Організація предметно-кількісного обліку в аптеках.....	120
Тема : Порядок обігу наркотичних засобів, психотропних речовин прекурсорів	129
Тема: Організація державної системизабезпечення контролю якості лікарських та парфумерно-косметичних закладів.....	133
Тема: Організація внутрішньоаптечного контролю якості ліків.....	140
Підсумковий тестовий контроль	Ошибка! Закладка не определена.
Перелік практичних знань і умінь	Ошибка! Закладка не определена.
Рекомендована література.....	157